THE ROLE OF COLLECTIVE EMOTIONS IN SILENCING THE PAST OR REPARATION INTENTIONS OF TURKS TOWARD KURDS IN TÜRKİYE

A THESIS SUBMITTED TO
THE GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
OF
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

BY

EZGİ TAŞYÜREK

IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN
THE DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

AUGUST 2022

Approval of the thesis:

THE ROLE OF COLLECTIVE EMOTIONS IN SILENCING THE PAST OR REPARATION INTENTIONS OF TURKS TOWARD KURDS IN TÜRKİYE

submitted by **EZGİ TAŞYÜREK** in partial fulfillment of the requirements for the degree of **Master of Science in Psychology, the Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University** by,

Prof. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Dean
Graduate School of Social Sciences _____

Prof. Dr. Mine MISIRLISOY
Head of Department
Department of Psychology _____

Assist. Prof. Dr. Banu CİNGÖZ ULU
Supervisor
Department of Psychology _____

Examining Committee Members:

Assoc. Prof. Dr. Sabahat Çiğdem BAĞCI (Head of the Examining Committee)
Sabancı University
Department of Psychology _____

Assist. Prof. Dr. Banu CİNGÖZ ULU (Supervisor)
Middle East Technical University
Department of Psychology _____

Assist. Prof. Dr. Leman KORKMAZ KARAOĞLU
Middle East Technical University
Department of Psychology _____

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Name, Last Name:

Signature:

ABSTRACT

THE ROLE OF COLLECTIVE EMOTIONS IN SILENCING THE PAST OR REPARATION INTENTIONS OF TURKS TOWARD KURDS IN TÜRKİYE

TAŞYÜREK, Ezgi

M.S., The Department of Psychology

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Banu CİNGÖZ ULU

August 2022, 83 pages

Conflict and conflict resolution are important topics in intergroup relations. Conflicts can occur depending on different factors such as ethnicity, culture, or religion, and the parties of conflict can act against each other, which in turn, leads to misdeeds. Silencing the past or past wrongdoings toward the out-groups is an interesting topic for intergroup conflict. The role of collective emotions, experienced simultaneously by many people in society, in silencing the past is important to understand the underlying mechanism of intergroup conflict since collective emotions can block peace-making processes. This study had two main aims, and firstly, it was aimed to assess the role of collective emotions in silencing the past and reparation intentions of

Turks toward Kurds through a reminder of in-group's past wrongdoing, the Uludere Massacre. Furthermore, some emotions can positively predict willingness to make reparation for these past wrongdoings, such as collective guilt and shame. In this study, collective anger and angst were expected to predict the silencing past positively, whereas collective guilt was expected to predict the reparation intentions of Turks toward Kurds positively. Results showed that collective anger, but not collective angst, predicted silencing the past, while collective guilt predicted reparation intentions. As a second aim of the study, whether Self-Censorship Orientation (SCO) and Turkish identification predicted silencing the past and reparation intentions through anger, angst, and guilt was assessed. Only anger among collective emotions mediated these relationships.

Keywords: Kurdish conflict, collective emotions, reparation intentions, silencing the past, intergroup conflict

ÖZ

TÜRKİYE'DE TÜRKLERİN KÜRTLERE KARŞI KOLEKTİF DUYGULARININ GEÇMİŞİ SUSTURMA VEYA TELAFİ NİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

TAŞYÜREK, EZGİ
Yüksek Lisans, Psikoloji Bölümü
Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Banu CİNGÖZ ULU

Ağustos 2022, 83 sayfa

Çatışma ve çatışma çözümü, gruplar arası ilişkilerde önemli konulardır. Etnik köken, kültür veya din gibi farklı faktörlere bağlı olarak çatışmalar ortaya çıkabilir ve çatışmanın tarafları birbirlerine karşı hareket edebilir ve bu da karşılıklı hatalara yol açar. Dış-gruplara yönelik geçmişi veya geçmişteki hataları susturmak, gruplar arası çatışmalar için dikkat çeken bir konudur. Toplumdaki birçok insan tarafından aynı anda deneyimlenen kolektif duyguların barış süreçlerini engelleyebileceği bilinen bir olguyken bu duyguların geçmişi susturmadaki rolünü araştırmak gruplar arası çatışmanın altında yatan mekanizmayı anlamak için önemlidir. Bu çalışmanın iki ana amacı vardır. İlki, geçmişin susturulmasında kolektif duyguların rolü ve Türklerin Kürtlere yönelik telafi niyetleri, iç-grubun geçmişteki bir hatası olan Uludere Katliamı hatırlatılarak değerlendirilmek amaçlanmıştır. Ayrıca, bazı duygular, kolektif suçluluk

ve utanç gibi geçmişteki iç-grubun hataları için bir telafi yapma isteğini olumlu yönde yordayabilir. Bu çalışmada, kolektif öfke ve endişenin geçmişi susturmayı olumlu bir şekilde yordaması beklenirken, kolektif suçluluğun Türklerin Kürtlere yönelik telafi niyetlerini olumlu bir şekilde yordaması beklenmiştir. Kolektif öfke geçmişi susturmayı güçlü bir şekilde yordarken kolektif endişe yordamamıştır. Telafi niyetleri ise kolektif suçluluk tarafından yordanmıştır. Araştırmanın ikinci amacı olarak, Oto Sansür Yönelimi (OSY) ve Türklükle özdeşimin öfke, endişe ve suçluluk duygularının aracılığıyla geçmişi susturma ve telafi niyetlerini yordayıp yordamadığı değerlendirilmiştir. Kolektif duygular arasında sadece öfke bu ilişkilere aracılık etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kürt sorunu, kolektif duygular, telafi niyetleri, geçmişi susturma, gruplar arası çatışma

To my lovely father Bekir Taşyürek

ACKNOWLEDGMENTS

First of all, I wish to express my deepest gratitude to my supervisor Assist. Prof. Banu Cingöz Ulu for her support and encouragement throughout the thesis process. Whenever I felt desperate, she was always there to help me and alleviate my distress.

I would like to thank the Examining Committee Members Assoc. Prof. Dr. Sabahat Çiğdem Bağcı and Assist. Prof. Dr. Leman Korkmaz Karaoğlu for their valuable suggestions and comments. Also, I owe a huge thanks to Assoc. Prof. Dr. Gül Günaydın for her academic support during my studies and for providing me with several lab experiences. The contributions of these experiences to my academic and professional lives are amazing and precious.

My dear participants, who have played the most important role in this thesis, thank you very much! I could not imagine that the data collection process would be so fast.

My dear friend, Kamuran Gizem Dal, I always appreciate your time and unconditional support during all ups and downs in my life. Dear M. Akın Düşünceli, thank you so much for your patience while listening to me and my troubles with life. My family in Mersin, Mehmethan Erduran, whenever I felt depressed, you were always there, thank you for your friendship and Deniz Altıok, your vibrant personality always makes me fresh and happy. Hülya Özönen Akgül, I am such a person that I have an amazing sister like you and thank you for all your help and

patience even though I could not take care of you as much as you took care of me. Özlen Kurt Kandemirli, thank you for your amazing support since my very first day of university.

Defne Alkan, İrem Ayar, Şule Demir, Ruşen Ali Sayat, and Özgün Özakay, we shoulder a considerable burden together both academically and mentally. Your presence is precious; thank you very much... Without your support, I could not finish my thesis. I would also like to thank Muhammet Coşkun for his help with the data analyzing procedure and Zachary Emory for proofreading my thesis.

I would like to thank my father, Bekir Taşyürek, for his unconditional support and understanding during my life and his encouragement in my decisions. My dear brother, Alican, thank you for your presence in my life. My one and only aunt, Fatıma Taşyürek, you are one of the biggest supporters in my life, and thank God, you are my aunt! My lovely grandfather, Ali Taşyürek, your late adulthood inspired me in my future academic career, and thank you for your presence. My dear grandmother, Hatun Taşyürek, I hope you are proud of me in heaven.

Also, I would like to thank Nedret and Sibel Kıran, and Meryem Ertekin for their valuable contributions to my life and their support during my life burdens. Lastly, Baturalp Sayın, thank you for your great contributions to my life and personality. You always make life less painful and more meaningful…

TABLE OF CONTENT

PLAGIARISM iii

ABSTRACT iv

ÖZ vi

DEDICATION viii

ACKNOWLEDGMENTS ix

TABLE OF CONTENT xi

LIST OF TABLES xiv

LIST OF FIGURES xv

CHAPTERS

1. INTRODUCTION 1

    1.1. Silencing the Past and Reparation Intentions as Important Concepts in Intergroup Conflict 4

    1.2. SCO and National Identification 7

    1.3. Collective Emotions 9

        1.3.1. Collective Anger 13

        1.3.2. Collective Angst 14

        1.3.3. Collective Guilt 17

    1.4. Intergroup Conflict in Türkiye: Turks & Kurds 19

    1.5. The Present Study 20

2. METHOD 22

    2.1. Participants 22

    2.2. Instruments 23

2.2.1. Demographic Questions 24
2.2.2. The Text About the Uludere Massacre 24
2.2.3. Collective Anger 25
2.2.4. Collective Guilt 25
2.2.5. Collective Angst 26
2.2.6. Reparation Intentions 26
2.2.7. Silencing the Past 27
2.2.8. Self-Censorship Orientation Scale 27
2.2.9. Turkish Identification Scale 28
2.3. Procedure 28
3. RESULTS 30
3.1. Descriptive Statistics and Pearson Correlation Coefficients for the Study Variables 30
3.2. Regression Analyses 31
3.3. Mediational Analyses 32
4. DISCUSSION **39**
REFERENCES 44
APPENDICES
A. DEMOGRAPHIC QUESTIONS 50
B. THE TEXT ABOUT THE ULUDERE MASSACRE 52
C. COLLECTIVE ANGER 54
D. COLLECTIVE ANGST 55
E. COLLECTIVE GUILT 56
G. SILENCING THE PAST 57
F. REPARATION INTENTIONS 58
H. SELF-CENSORSHIP ORIENTATION SCALE 59
I. TURKISH IDENTIFICATION SCALE 61
J. INFORMED CONSENT FORM 62

K. APPROVAL OF THE METU HUMAN SUBJECTS ETHICS COMMITTEE .. 65
L. TÜRKÇE ÖZET/ TURKISH SUMMARY 66
M. THESIS PERMISSION FORM / TEZ İZİN FORMU 83

LIST OF TABLES

Table 1. Bivariate Correlations Between Study Variables..... 37

Table 2. Regression Models Predicting Silencing the Past and Reparation Intentions through the Predictor Variables..... 38

LIST OF FIGURES

Figure 1. The relationships between disclosure, self-censorship, Turkish identification and silencing the past as mediated by collective emotions..... 35

Figure 2. The relationships between disclosure, self-censorship, Turkish identification, and reparation intentions as mediated by collective emotions. 36

CHAPTER 1

INTRODUCTION

Conflict and conflict resolution are important topics that are heavily assessed in intergroup relations literature. Conflict often emerges when different groups, arising from different ethnicity, culture, or religion in society, have committed misdeeds against each other. They damage each other through several methods, such as oppressive policies against human rights, torture, and war. For example, there is a long-lasting conflict between Israel and Palestine in which Jews and Palestinians have committed atrocities toward each other for several decades (Wohl et al., 2006). Individuals tend not to talk about these harmful actions committed by their in-groups for several reasons, such as being accused of harmful acts and a defensive mechanism to suppress guilt and shame (Bar-Tal, 2007, 2013). In this context, conflict resolution may be defined as reaching a compromise so that the conflict and its negative effects are alleviated or finished.

Several important factors affect intergroup relations at both individual and societal levels. Silencing what happened in the past is one of these factors and was investigated in several ways. For example, Sharvit and her colleagues (2018)

conceptualized a tendency to conceal truthful information regarding past misdeeds toward other groups as Self-Censorship Orientation (SCO). SCO is an individual characteristic where group members voluntarily decide not to talk about valid information that can harm their group to protect their social group. Furthermore, Kurtiş and her colleagues (2018) studied silencing the past as a state-led policy to silence the group history of atrocities against minorities in Türkiye. In the current study, silencing the past was conceptualized as a tendency to silence the group's harmful acts against the other groups. These acts may not make sense to individuals when the misdeed are brought up, or even they do not feel any responsibility regarding the harm. Silencing the past may be one of the contributors that lead a conflict to become intractable and long-lasting. Furthermore, a willingness to make a reparation toward the out-group members may be an asset to conflict resolution, and it happens through financial, political, or societal improvements.

To move forward, individuals should be able to talk about past wrongdoings against the out-groups freely. This is vital to set up a common future where all groups and elements in a society are included. Silencing the past and reparation intentions are important factors that should be assessed regarding intergroup conflict. While the former negatively influences intergroup conflict and conflict resolution, the latter is an important step in resolving any conflict. Nevertheless, the important predictors of these concepts are identification with the group and Self-Censorship Orientation (SCO). The way individuals identify with a social group and how much strong this identification are influential in the conflict and their perception of conflict. Self-Censorship is a recent phenomenon that prevents free access to information, freedom of speech, and flow of information and negatively affects the

potentially constructive and functional processes of improvement in conflictual contexts (Bar-Tal, 2017).

Collective emotions are group-based emotions that are experienced by a large number of people at the same time (Stephan & Stephan, 2000). They are powerful drives that shape people's attitudes and behavior in intergroup relations, especially in societies where long-lasting conflicts happen (Halperin & Pliskin, 2015; Maoz et al., 2002). Since emotions can be a psychological barrier to peace and conflict resolution (Bar-Tal & Halperin, 2011), investigating the roles of collective emotions in silencing the past and reparation intention are important to intergroup conflict literature. For example, making salient of group history of misdeeds led some people to experience collective guilt (Doosje et al., 1998). Collective guilt and shame predicted reparation attitudes of historical wrongdoings toward the out-groups in both Chilean and Serbian contexts (Brown et al., 2008; Brown & Cehajic, 2007). Collective anger, angst, and guilt are the emotions that are anticipated to predict these two variables in the Turkish context.

The aim of this research is two-fold. The first one is to assess the role of the collective emotions of Turks toward Kurds, as the largest minority group, in silencing the past. Investigating whether these emotions can predict the reparation intentions of Turks toward Kurds is one of the aims of the current study. To do so, the Uludere Massacre, where 37 Kurdish civilians were killed by the Turkish Armed Forces, was a past wrongdoing reminder to Turks. Identification with the group, namely Turkish identification, and SCO, are added to the study as predictors of dependent variables, namely silencing the past and reparation intentions. The second

aim is to assess whether Turkish Identification and SCO predict these two dependent variables through collective anger, angst, and guilt.

1.1. Silencing the Past and Reparation Intentions as Important Concepts in Intergroup Conflict

Intergroup conflict is a topic that attracts many scholars from different fields in intergroup relations literature. It can emerge depending on ethnic, religious, or political differences and when at least one group acts against the other. Some examples of intergroup conflict are the Israeli-Palestinian conflict in Israel, the Northern Ireland conflict between Catholics-Protestants, the conflict between Sinhalese and Tamils in Sri Lanka, and the Kurdish-Turkish conflict in Türkiye. These conflicts are called intractable since they are based on intense mass violence (Staub & Bar-Tal, 2003). Irreversible violence, such as massacres (e.g., the Srebrenica Massacre) and genocide (e.g., the Holocaust), can happen in a conflictual context. These unfortunate atrocities make the conflict protracted, where the incompatibility lasts for the long term and is difficult to resolve. Understanding the psychological mechanism of the conflict and its reasons is important for theoretical and practical reasons. Several theories and interventions have been studied to understand the reasons for conflict. For example, Realistic Conflict Theory discusses that when individuals are involved in groups to receive finite resources, intergroup conflict emerges, which leads to group antagonism, stereotypes, and conflict (Taylor & Moghaddam, 1994). Intergroup Threat Theory also discussed that the presence of other group members leads to prejudice due to the perceived threat to one's in-group

(Stephan & Stephan, 2000). Intergroup Contact Theory, devised by Allport (1954) for ethnic and racial groups, revealed that under several pre-requisites, such as equal status of groups and common goals, intergroup conflict could be reduced through intergroup contact. A meta-analysis of 515 studies on the theory demonstrated that increasing contact among different groups could diminish prejudice (Pettigrew & Tropp, 2006).

Conflict and conflict resolution can be achieved to move forward and set up a common future with all components of society. One of the critical elements to achieving these goals is free speech about past wrongdoings in society. However, some individuals who live in such a society may not talk about the past and past atrocities. Halperin and Bar-Tal (2011) mentioned that people who live in long-term conflictual environments are often characterized by more black and white thinking, less cognitive flexibility, and a more competitive worldview. These characteristics can be associated with Self-Censorship Orientation (SCO), Right-Wing Authoritarianism (RWA), Social Dominance Orientation (SDO), and strong identification with the group. For example, Islambay (2019) found significant correlations between the defense of in-group historical narratives (Firmly Entrenched Narrative Closure, FENCE), national identification, and contempt that affected intergroup forgiveness in the Turkish-Kurdish and the Turkish-Armenian contexts. It was found that national identification and FENCE positively correlated with each other, as well as a positive relationship between national identification and out-group contempt for Turks toward Armenians and Kurds. FENCE also was significantly and negatively correlated with willingness to forgive all Kurds, Turks, and Armenians, whereas out-group contempt negatively predicted intergroup forgiveness. The same

study highlighted that Turkish people tended to silence the conflict with Armenians while perceiving themselves as victims of the Kurdish conflict. Individuals, who live in a conflictual context, tend to silence the past and past wrongdoings of their groups.

On the one hand, these people can have a desire to compensate for their in-group's atrocities. In the current study, silencing the past and reparation intentions, as two critical elements in conflict, were examined in the Turkish-Kurdish context. Silencing the past can be regarded as one of the leading factors of a conflict, while making reparation of past misdeeds is an important step to dissolving the conflict and is related to forgiveness. However, the former can be done by perpetrators or majority groups, while the latter is a minority-related concept.

Silencing the past can occur in denial of the harm doings of the in-group toward an out-group, refusing to talk about them, or behaving as it never happened (Cohen 2001; Clancy et al., 2015). A recent study discussed that three factors were defined as assets to describe silencing the past: intentionally done, done by the majority group, and directed to the minority groups (Akarsu et al., 2021). Several works studied silencing the past and past misdeeds toward out-groups in different ways. For example, Kurtiş and her colleagues (2017) focused on silencing the past toward minorities as a state-led policy in the ethnocultural context in Türkiye, while national identification was associated with silencing group history of past wrongdoings. Several works were conducted to study the role of Self-Censorship in the Israeli-Palestinian conflict and defined Self-Censorship as a tendency to voluntarily withhold truthful information from others in the absence of formal obstacles (Bar-Tal, 2017; Hameiri, Bar-Tal, et al., 2017; Nets-Zehngut et al., 2017).

On the contrary to silencing the past, reparation intentions can be a positive contributor to conflict and conflict resolution. It can be one of the key milestones to eliminating a negative atmosphere where aggression and violence stem from tensions between groups. A positive societal context should be developed since it can foster reconciliation among the groups (Bar-Tal et al., 2007). Reparation can be defined as a willingness to compensate for wrongdoings or damage that has been done toward out-groups. Conflict resolution can also be possible with a desire to repair past misdeeds. Awareness of a misdeed is an asset to having a desire to compensate for it. A study found that after the mass killing of the non-Serbian population, especially Muslims, in Bosnia, young Bosnian Serbs, as perpetrator group members, wanted to make reparation to the victim out-groups. On behalf of the in-group, individuals can wish to repair what has been done by their in-groups toward out-groups even when they were not directly involved in the misdeeds.

1.2. SCO and National Identification

Self-Censorship Orientation and identification with the group are possible predictors of silencing the past and reparation intentions. Self-Censorship Orientation is influential in concealing valid information against out-groups in the conflictual context (Sharvit et al., 2018). Sharvit and her colleagues (2018) proposed two dimensions of SCO, namely disclosure and self-censorship. The first one was associated with disseminating valid information to improve the group, whereas self-censorship tended to keep information that damaged the group and its reputation. A longitudinal study conducted in Israel found that self-censorship negatively predicted

support for humanitarian aid to the Palestinians and support for negotiations with the Palestinian government during an eruption of violence toward Palestine (Hameiri et al., 2017). In one study, Israeli-Jewish participants were presented with a hypothetical scenario about their group's wrongdoings toward Palestinian children and asked to indicate to whom they would be willing to share this information. It was found that all participants self-censored themselves from sharing information that represented their group as cruel (Shahar et al., 2018). However, they were more likely to share it with their in-group members, Jews, than with out-groups. The results of the current author's independent study, aiming at adapting the SCO scale into the Turkish context, showed that the self-censorship dimension of SCO is positively correlated with RWA, SDO, FENCE, Turkish identification, and blind patriotism while negatively correlated with constructive patriotism (Tasyurek & Cingoz-Ulu, 2021). In addition, the disclosure positively predicted constructive patriotism while negatively predicting RWA, SDO, FENCE, Turkish identification, and blind patriotism. More specifically, individuals, especially those who strongly identify with their groups, tend not to share information with others; thus, they practice self-censorship. It can be inferred that individuals are not eager to share accurate information which can harm their group's positive image, popularity, and hierarchy in society. Thus, they voluntarily decide not to share information to protect their group.

The second important characteristic that impacts intergroup relations is the identification with the group. Individuals with a strong identification with the in-group show antipathy and greater intolerance towards others (Perreault & Bourhis, 1999; Aderves-Yorno et al., 2013). It was also found that a high level of

identification was associated with stronger feelings and emotional reactions to the in-group and out-groups (Mackie et al., 2004). According to Social Identity Theory, a theory developed by Tajfel (1981), people construct their self-identity as a part of a social group. A social group is a group that consists of at least two people, and they should perceive themselves as a part of the same category. Identification with the social group is also called in-group identification, which affects those individuals' self-evaluation and self-worth. People need a positive evaluation of their identity to function daily. Since their group identification is a part of their identity, a positive evaluation of their group identity is needed. A positive image of their group, thus, means a positive self-image. Moreover, in the case of a negative group image, their self-evaluation is influenced negatively, leading to a negative self-evaluation both personally and collectively. People tend to avoid negative evaluations and sanctions to protect their identity at both the personal and collective levels and, therefore, are motivated to perceive their in-group positively.

In this study, SCO and Turkish Identification are expected to predict silencing the past and reparation intentions through collective anger, angst, and guilt. The role of collective emotions in silencing the past and reparation intentions was also investigated in a controversial incident called the Uludere Massacre in Turkey.

1.3. Collective Emotions

Collective emotions are emotions simultaneously experienced by large numbers of people who live in the same society (Stephan & Stephan, 2000). In contrast, group-based emotions are felt by people due to membership in a certain

group (Smith, 1993). The difference between group-based and collective emotions stems from whether individuals experience these emotions due to belonging to their group or not. The former is a relatively broad concept that people can share these emotions as a result of several different reasons; however, people feel group-based emotions in the case of an experience due to their shared identity with others (Bar-Tal et al., 2007; Goldenberg et al., 2016). People can share a particular emotion due to identification with the in-group (Bar-Tal et al., 2007). According to Intergroup Emotions Theory, individuals with strong group identification are likely to experience emotions on behalf of their groups and group members (Smith, 1993). For example, mistreatment toward a person who is a member of the group can make all group members angry; thus, group-based anger occurs (Halperin et al., 2011).

Collective emotions are powerful drives that shape people's attitudes and behavior in intergroup relations, especially in conflictual contexts (Halperin & Pliskin, 2015; Maoz et al., 2002). Bar-Tal and his colleagues (2007) asserted that a negative emotional environment is triggered by a negative context in society, which leads to increased negative beliefs and aggressive behaviors. These negative emotions can be a form of fear, anger, insecurity, and hatred and foster conflict and its adverse effects on society. For example, in a study conducted in the Israeli-Palestinian context, hatred as one of the most powerful negative emotions led Israelis to support extreme military attacks against Palestinians (Halperin, 2011). Furthermore, collective pride served groups to become more united and mobilized in case of conflict and was associated with in-group's heroism, victory, sacrifice and resilience (Bar-Tal & Halperin, 2011). Bar-Tal discussed that (2013) individuals were proud themselves not only due to their coping mechanism in conflict but also

due to their perceived immoral behaviors regarding historical wrongdoings against the out-group. For example, while Palestinians expressed feeling of pride in their successful resilient and coping mechanism against Israelis attacks, Israelis were proud what they did against Palestinians in the occupied lands (Bar-Tal, 2013).

Since emotions can be a psychological barrier to peace and conflict resolution (Bar-Tal & Halperin, 2011), investigating the role of collective emotions in silencing the past and reparation intentions is vital to intergroup conflict literature. Understanding the emotional components of the conflict can be helpful in conflict resolution. These emotions can be a guide to finding useful strategies to overcome the effects of long-lasting conflicts in society. Social and political psychologists, political scientists, and politicians can also benefit from the roles of collective emotions in intergroup conflict to act against the conflict, such as psychological interventions for conflict resolution and political strategies to minimize the negative sides of these emotions. For example, understanding why Turks feel anger toward Kurds at a collective level can help political parties focus on policies and strategies to decrease Turks' anger level toward Kurds and thus prompting an atmosphere open to dialogs and negotiations.

Each society has unique collective emotions depending on different reasons, such as historical and financial conditions (Bar-Tal et al., 2007). Studying the Turkish context would be a fruitful avenue to examine the role of collective emotions regarding in-group's wrongdoings. Up to date, limited studies have been conducted on collective emotions in the Turkish context. For example, in a study conducted among Turks, Kurds, and Armenians in Türkiye, Turkish people with a high level of out-group contempt were less willing to forgive Kurds (İslambay, 2019). The

relationship between collective guilt and two types of group identification, group attachment and glorification, was assessed through the Events of September 6-7, past wrongdoing of Turks toward non-muslim citizens (Özkan, 2014). Results showed that collective guilt was negatively correlated with group glorification but had no significant association with group attachment. The same study also investigated whether there was the role of message framing on collective guilt by presenting the Events of September 6 -7 based on one of three different perspectives, a neutral, a victim, and a perpetrator perspective. However, there was no change in the collective guilt level of participants depending on the perspective type. Another study assessed collective guilt and shame regarding the Dersim Massacre, which is past wrongdoing of Turkish governments toward Alevis (Say, 2019). It was found that collective guilt and shame found to be positively associated with a willingness to compensate for the damage done to the out-group and the expectation of the successful result of reparation attempts. In this respect, Turkish people were expected to feel guilty when facing past wrongdoing of Turks toward Kurds (the Uludere Massacre). Moreover, there is a fact that some Kurds want to have autonomy and even an independent land to rule (Sarıgil, & Karakoç, 2016). Turks can become angry with Kurds since they think how dare they want independence in the Turkish territory. This opinion can prompt angst about being divided by Kurds as well. Overall, anger, angst, and guilt are expected to predict silencing the past and reparation intentions in the Turkish context.

1.3.1. Collective Anger

Anger is a negative emotion induced by a negative event that interferes with the desired perception of unjust or illegitimate treatment (Lazarus, 1991). Individuals feel angry when they perceive that someone has done something wrong to them. This situation leads them to take action against anger-inducing behaviors. Anger at the group level is elicited when the out-group's action is perceived as unjust and deviated from the societal norms (Mackie et al., 2000). Collective anger is a dominant and powerful emotion experienced as a result of unfair behavior of out-groups in conflict situations (Bar-Tal, 2007). Individuals may believe that their in-group can correct the wrongdoing as an immediate action. This situation can imply that these individuals can perceive themselves as superior to the out-group in which they need to correct the misdeeds of that group. An appraisal of the in-group as strong rather than weakly increased anger toward an opponent group, and anger was found to be associated with the action intention toward the out-group (Mackie et al., 2000). Long-term sentiments of collective anger were assessed in the Israeli-Palestinian context (Halperin & Gross, 2011). It was found that the long-term sentiments of anger toward Palestinians during the peaceful time before the Gaza war, measured 13 months before it, predicted the angry responses of Jews toward Palestinians during the war.

Collective anger is positively related to the support for extreme aggression and military attacks aimed at harming the out-group (Halperin et al., 2011). Anger promotes the perception of future military attacks as less risky actions against the conflict (Lerner & Keltner, 2001) and the expectation of more successful

consequences of those attacks (Huddy et al., 2007). Following the 9/11 attack in the US, priming anger in response to this attack indicated that people were more willing to support American military attacks in Iraq and other places (Cheung-Blunden & Blunden, 2008; Lerner et al., 2003). An experimental study conducted in the Israeli-Palestinian context showed that anger induction before peace negotiations led to an increase in support for making compromises with Palestinians among those with low levels of hatred and to a decrease in support for it those with high levels of hatred (Halperin et al., 2011). Manzi and Gonzales (2007) stated that the political rightist individuals who experienced collective anger were less likely to engage in reparation intentions toward political leftists.

In the current study, the role of collective anger in silencing the past is intended to study in the Turkish context. Turkish people, as a majority group, can perceive themselves as superior to other ethnic groups living in Türkiye. They can share anger at the collective level since some Kurds, in their opinion, want to have autonomy or even independence in Turkish territory. They may question the Kurdish people's desire for freedom or independence in the Turkish land. Thus, Turkish people may be angry with the perceived unjust wishes of Kurds in Türkiye.

1.3.2. Collective Angst

Angst is a powerful form of anxiety that can prompt the thought of nonbeing or extinction at both individual and societal levels (Dupuis et al., 2015). Collective angst is an emotion that reflects concern for the future vitality of the in-group (Wohl et al., 2009, 2010). It stimulates attitudes and behaviors aimed at protecting the in-

groups in case of a threat to their existence. Wohl and his colleagues (2010) argued that a desire to be interested in in-group strengthening actions, such as support for Jewish organizations and marrying Jews, appeared due to the experience of collective angst of Jews.

Collective angst often contributes negatively to intergroup relations and conflict resolution. Since individuals believe that their future is under threat due to the rival out-group, they tend to display hostility to these groups. This may also lead to difficulties in the resolution of intergroup conflict. Collective angst can result in destructive that are negative for intergroup relations and constructive (as a positive contributor to the relations) responses. While the former can be related to actions that induce negative outcomes at individual and collective levels, the latter can contribute to peacemaking (Dupuis et al., 2015). The peace process can provide the thought of future survival of the group for individuals with collective angst. In case, it is perceived as a potential way to protect the group by eliminating the probability of collective angst-inducing situations. For example, Halperin and his colleagues (2013) conducted a study where the info regarding Israel could prevent Iran's nuclear attack was manipulated. One of the two groups was informed that Israel could be capable of preventing this attack, while the second group was told that Israel did not have such capability to prevent it. Collective angst was induced when information regarding Israel's inability to prevent such an attack was presented. In this group, Jewish participants became more willing to compromise with the Palestinian authority compared to those who let know that Israel could prevent this attack. Therefore, compromising with Iran decreases Iran's political strategy to launch a nuclear attack on Israel.

In addition to external resources, such as climate change and diseases, that threaten the group's future, collective angst is experienced when a rival group poses a great danger against a particular social group (Dupuis et al., 2015). For example, when the nuclear power of Iran to the existence of Israel was made salient among Jews (Halperin et al., 2013), the highest level of collective angst was experienced by participants. Another study also revealed that when Jews believed that Israel was conquered and all Jews were killed by Arabs, their support for the Palestinian State overwhelmingly decreased (Gordon & Arian, 2001). According to another study, when French Canadians perceived that their culture might not be distinguishable from English Canadian culture in the future, they were endorsed with collective angst (Wohl et al., 2011). Then, is it possible that Turkish people may be likely to feel collective angst because of potential damage to the unity of the Türkiye? A qualitative study examined the way different lay people in Türkiye, such as Kurds, Turks, and Arabs, perceived the Kurdish-Turkish conflict (Uluğ & Cohrs, 2016). One of the five viewpoints discussed that the reason behind the conflict was based on the combination of financial problems, terrorism, and external sources. That is to say, Turkish unity was under threat of foreign powers through terrorism emerged in southeast Türkiye between Turkish government forces and the Kurdish Workers' Party (PKK). People who adopted this viewpoint also perceived Kurds as aiming at dividing Türkiye. On the one hand, it is known that some Kurds wish to have an autonomy or independent land in the Turkish territory (Sarıgil & Karakoç, 2016). In case of a desire to have a Kurdish autonomy in the southeast Türkiye, a shared angst for Turkish people may occur regarding the indivisible unity of Türkiye. This situation may make some Turks think that this is the end of the country.

1.3.3. Collective Guilt

The past of the group and the history of intergroup relations are important factors in determining how group members experience emotions today. Individuals may experience pride as a result of some historical events, such as defending their territory against enemies and the success of the war. However, historical events may make people feel guilty due to past misdeeds toward minorities. Nevertheless, this feeling may lead to a desire to repair the mistake done by in-group members. These emotional reactions do not essentially need to direct participation in harm doing.

Moreover, collective guilt is not such a common emotion that every individual should experience in case of past wrongdoings of the group. Wohl and his colleagues (2006) argued that all past wrongdoings do not necessarily lead individuals to feel guilty as a result of their in-groups' past misdeeds since several defensive ways can easily alleviate the feeling of guilt by allowing them to legitimize their in-group's harmful acts (Wohl et al., 2006). When denying, minimizing, or forgetting about the guilt-inducing events are overcome, collective guilt can be experienced to continue a positive group image by a desire to compensate for the harm (Branscombe & Miron, 2004). Wohl and his colleagues (2006) described the four antecedents of collective guilt as 1) identification with the group that committed harm, 2) acceptance of the in-group's harm, 3) being aware of illegitimacy and immorality of the harm, 4) perception of moderate in-group costs to compensate for the harm.

Collective guilt is a group-based emotion that emerges when individuals feel guilt regarding their in-groups' past wrongdoings toward out-groups (Doosje et al., 1998). Apology, reduced prejudicial attitudes toward out-groups and positive intergroup relations are the potential positive consequences of feeling collective guilt (Wohl et al., 2006). It was found to be significantly and positively correlated with reparation (Manzi & González, 2007). Numerous studies showed that individuals who share guilt at a collective level felt motivated to repair the harm against the other group (Branscombe et al., 2004; Brown et al., 2008; Doosje et al., 1998; Iyer et al., 2003; Manzi & González, 2007). Moreover, people with stronger in-group identification were found to feel less collective guilt than weaker identifiers (Miron et al., 2010; Sullivan et al., 2013). This situation may stem from the consideration of in-group reputation and hierarchy in society. Higher in-group identification makes individuals feel less guilt and responsibility for in-group wrongdoings. An interesting study was conducted to assess the role of collective guilt of Turks toward Alevis, the largest religious minority group in Türkiye, regarding the Dersim Massacre, considered as a past misdeed toward Alevis (Say, 2019). Individuals with a high level of collective guilt were more willing to repair the harm done by their in-group members compared to individuals with less collective guilt. Similarly, in one study, Serbians were asked to indicate how they felt when they thought about the harm done against Muslims in Bosnia between 1992 and 1995 and their willingness to compensate for it was investigated. The results showed that the tendency to compensate for the harm increased as the collective guilt felt increased (Brown & Cehajic, 2007).

In this study, Turkish people, who feel guilty regarding the Uludere Massacre, which was recent past wrongdoing of Turkish authorities toward Kurds, will be more willing to compensate for the harm done than those who do not feel guilty.

1.4. Intergroup Conflict in Türkiye: Turks & Kurds

Intractable conflict is defined as a prolonged conflict that lasts for decades and is a difficult process to deal with (Bar-Tal & Halperin, 2013). The disagreement and conflict are triggered by fundamental and conflicting ideologies (called the ideology of conflict; see Bar-Tal, 2013). Although the Israeli-Palestine conflict is largely investigated and a well-known intergroup conflict in literature, Kurdish issue in Türkiye, sometimes called the "Turkish-Kurdish conflict", "Kurdish Question," or "Kurdish problem", can launch one of the intractable conflicts in intergroup conflict literature. Kurds, as an ethnic group, who mainly live in southeast Turkey, are the largest minority group in Türkiye. The Kurdish issue of Türkiye has continued in several forms since the establishment of the Republic of Turkey (Bagci & Çelebi, 2017; Deniz, 2020; Içduygu et al., 1999; Park, 2016; Romano & Gurses, 2014). The early years of the republic had many uprising attempts, which in turn led to assimilationist policies and human rights violations against Kurds over the years (Saatci, 2002; Yeğen, 2006).

The issue had a new dimension with the establishment of PKK (Kurdish Worker's Party, *Partiya Karkerên Kurdistanê*) in the late 1970s. PKK, which was founded to defend Kurdish rights and autonomy in southeast Türkiye, and the

Republic of Turkey has had an armed conflict for almost four decades. Meanwhile, conflict resolution between Turks and Kurds has not succeeded despite the attempt at a peace process initiated by the Turkish government, ruled by the pro-Islamist party, Justice and Development Party, in 2014. After a long period of ups and downs, the Kurdish problem is now spoken even more loudly in the public discourse than before. Nevertheless, there is no consensus about the dissolution of the conflict, and therefore, silencing the past and past wrongdoings toward Kurds may continue.

1.5. The Present Study

Although previous research assessed the role of collective emotions in intergroup context, mainly in the Israeli-Palestine context, this topic has not been assessed in Türkiye, where a long-lasting intergroup conflict between Turks and Kurds has occurred for almost five decades. The present study aimed to evaluate the role of collective emotions, specifically collective anger, angst, and guilt, in silencing the past and reparation intentions of Turks toward Kurds. To do so, the controversial event in Turkey, the Uludere Massacre, is used as a past misdeed reminder. After reading a factual and neutral-worded article based on the massacre, participants are asked to share to what extent they felt specific emotions besides rating items measuring reparation intentions and silencing the past against Kurds. SCO and Turkish Identification were added to the study as predictor variables.

The hypotheses of the study are:

H1: Collective anger and angst will positively predict silencing the past.

H2: Collective guilt will positively predict the reparation intentions of the Turks against Kurds.

H3: SCO and Turkish identification will positively predict silencing the past, and collective anger, angst, and guilt will mediate the relationship.

H4: SCO and Turkish identification will negatively predict reparation intentions, and collective anger, angst, and guilt will mediate the relationship**.**

CHAPTER 2

METHOD

2.1. Participants

The criteria to participate in the study were to be above eighteen years old and identify themselves as Turkish. A total of 418 participants started the survey; however, not all of them filled in the whole survey questions. There were 265 participants who at least filled in the demographic form presented right after the consent form. Participants who did not identify themselves as Turkish (N = 46) were excluded as well.

The final sample consisted of 250 participants, with 126 women 50.4%, 122 men 48.8%, and two who did not disclose their gender. Their ages ranged from 18 to 64. The highest age category was based on 18-24 years with 39.6%, while 36.4% of all sample was between 25-34 years (in total 76.0%, M = 2.97, SD = 1.04)

The rate of the participants who reported the last degree they obtained was university or graduate studies was 66.8% (N = 167). Eighty-one participants reported having a high school degree (32.4%), whereas a slight piece of them (0.8%) reported that their highest degree was from primary/secondary school. Two hundred forty-seven Participants' political orientation depending on the 11-point Likert type scale

was close to left (*M* = 4.27, *SD* = 2.38). Three participants did not disclose their political orientation. They described themselves as low to moderate conservatism (*M* = 3.61, *SD* = 2.59) with the 11-point Likert type scale. Two out of 248 participants left this question blank.

40.6% of participants (101) defined themselves as "Sunni Muslim", while only 17 participants (6.8%) reported their religion as "Alevi". Thirty-one participants (12.4%) stated that they were "Deist", whereas one in fifth (51) defined themselves as an "Atheist". The rate of participants who defined themselves as "Agnostic" was 9.2% (23). The remaining (2.8%) indicated Christian and Jewish, 4 and 3 participants, respectively. Nineteen participants who reported "other" indicated various answers (i.e., no religion, spiritualism, no specific religion, no commitment to any religion). Participants also tended to be moderately not religious (*M* = 3.90, *SD* = 3.00).

2.2. Instruments

Participants were presented with demographic questions right after the consent form. The study consisted of an objective article about the Uludere Massacre (mentioned in the procedure). There were several scales: namely collective emotions (anger, angst, and guilt), silencing the past and reparation intentions of Turks toward Kurds, SCO, and Turkish Identification scales.

The response format in scales and items was a 7-point Likert scale from 1 (strongly disagree) to 7 (strongly agree) for all the scales except for the SCO scale and the demographic items detailed below.

2.2.1. Demographic Questions

Before presenting the study questions, participants were asked to complete several demographic questions regarding their age, gender, education level, political ideology, religion, and income level. To obtain info regarding participants' education level, I asked them to indicate the highest degree that they completed (see Appendix A). They were also expected to place themselves in the left-right continuum to indicate the level of their political orientation depending on the 11-point Likert type scale (from 1 (left) to 11 (right). Regarding their level of conservatism, they rated their conservatism level on an 11-point Likert type scale from 1 (not conservative at all) to 11 (extremely conservative). They were asked to indicate with which religious belief they identified and rate the extent to which their religious beliefs influence their daily lives on the 11-point scale to indicate their religiosity from 0 (not at all) to 11 (a great extent).

2.2.2. The Text About the Uludere Massacre

The text was based on a true story that took place on December 28, 2011, near the Türkiye-Iraq border. 37 Kurdish civilians were bombed by the Turkish Armed Forces (TAF) due to the suspicion of being terrorists. Right after the massacre, the authorities of TAF claimed that they attacked the civilians without verification of whom they were. That is to say, they did not check whether the

suspicious group were terrorists or not before firing upon them. The neutral worded and objective text based on the article news was given in Appendix B.

2.2.3. Collective Anger

Three items were adapted from Wohl's and his colleagues' work (2010) in the Turkish context to measure the collective anger of participants. The high mean scores meant the higher collective anger felt by participants. The full scale may be found in Appendix C. The items are "I feel great anger against the Kurds for the wrongs they have done to the Turks.", "Kurds make me very angry because of the harm they have done to us.", and "I get angry when I think about what Kurds have done to us in the past.". (α = .91).

2.2.4. Collective Guilt

The three items measured the extent to which participants felt guilty after the reminder of the in-group's past wrongdoing. These items, as cited in Solak and her colleagues (2017), from Branscombe's work (2004), were adapted to the Turkish context by the current author. High scores indicated experience of collective guilt, whereas low scores meant a low level of collective guilt. The full scale may be found in Appendix E. The items are "I tend to feel guilty for what the Turks did to the Kurds in Uludere.", "I personally feel responsible for the Turkish attacks on the Kurds in Uludere." and "This text makes me think that Turks should feel guilty for their actions against the Kurds.". (α = .70). Participants were asked to rate these

items from 1 to 7 (1 = *Strongly Disagree*, and 7 = *Strongly Agree*) based on to what extend they agreed with the statements after reading the text.

2.2.5. Collective Angst

The five items were adapted to the Turkish context to measure participants' collective angst levels (Wohl & Branscombe, 2009). The aim was to measure how much collective angst participants felt against the threat to the future of Türkiye. Higher mean scores showed higher collective angst. The full scale may be found in Appendix D. The items are "I think that Türkiye's integrity is under threat in the future.", "I believe that foreign sources deliberately try to undermine and divide Türkiye.", "I am concerned about the threats Turks currently face because of the minorities living in Turkey.", "I am worried about the unity of Türkiye.", and, "I think Türkiye is in danger because of minorities". (α = .85).

2.2.6. Reparation Intentions

Reparation intentions toward Kurds were measured by five items adapted to the Turkish context from a study conducted in the Bosnian-Serbian context (Brown & Cehajic, 2007). The full scale may be found in Appendix F. Some of the items are "I think Turks should help Kurds as much as they can to compensate for the losses caused by the Turkish-Kurdish issue.", "This text (about the Uludere Massacre) makes me think that what was done to the Kurds should be compensated by the Turks.", and "In response to what was done to the Kurds in Uludere, something

beyond financial compensation should be done." (α = .92). The items were rated from 1 to 7 (1 = *Strongly Disagree*, and 7 = *Strongly Agree*).

2.2.7. Silencing the Past

Silencing the past was measured by six items created by the author. The full scale may be found in Appendix G. Some of the items were "I am against talking about Uludere and similar events.", "I feel uncomfortable when the subject of Uludere and similar events are brought up." and "I am against the discussion or teaching of Uludere and similar events at schools.". (α = .90). Higher mean scores indicated a higher desire for silencing the past wrongdoings of Turks toward Kurds. Participants were asked to rate these items from 1 to 7 (1 = *Strongly Disagree*, and 7 = *Strongly Agree*).

2.2.8. Self-Censorship Orientation Scale

The Turkish version of the SCO scale was adapted and validated in a previous study (Tasyurek & Cingoz-Ulu, 2021). The translated scale was presented to the participants. The original scale created by Sharvit and her colleagues (2018) consisted of 14 items, measuring willingness to suppress information regarding past misdeeds of Israelis towards Palestinians. The full scale may be found in Appendix H. The scale has two dimensions, disclosure (e.g., “If I encountered problematic conduct among my group members, I would feel responsible for bringing that information to light.”, α = .85) and self-censorship (e.g., “People who disclose

credible information to external sources, which exposes my group to criticism, should be condemned.", α = .81).

Mean scores were computed as dimension scores, and higher scores indicated stronger self-censorship orientation. People with higher self-censorship orientation are more likely to withhold information regarding the in-group members' misdeeds toward out-groups than those with lower self-censorship orientation. Participants were asked to rate items with a 6-point-Likert type (1 = *Strongly Disagree,* and 6 = *Strongly Agree*).

2.2.9. Turkish Identification Scale

The national identification level of participants was measured with the multi-component in-group identification scale (Leach et al., 2008), adapted in Turkish by Balaban (2013). It consisted of 10 items such as "I feel a bond with Turks," "It is pleasant to be Turkish," and "I have a lot in common with the average Turk.", (α = .93). Higher scores indicated stronger national identification with Turks. The full scale may be found in Appendix I.

2.3. Procedure

To conduct this study, an approval from Middle East Technical University (METU) Human Subjects Ethics Committee (HSEC) was obtained. Upon approval, an online survey was created on Qualtrics. The link of the study was shared on Facebook, Twitter, Ekşi Sözlük, Instagram, WhatsApp, and the METU SONA

system. The participants were recruited via convenience sampling. The study was introduced to the participants as “Intergroup Relations in Türkiye”.

The participants were informed to leave the study whenever they wanted in the consent form. Upon accepting the consent form, they were presented with several demographic questions. After it, the question regarding collective identification with Turks was presented to them. Participants who identified themselves as Turk were presented with a text. The text stated that they were not eligible to continue the study.

On the other hand, participants, who stated that they identify themselves as Turks, were presented with an objective article that mentioned the controversial incident, the Uludere Massacre, in Türkiye.

After reading the article, participants were asked to state how much they agreed with the items, which aimed to measure the collective anger, guilt, and angst they felt. Subsequently, they rated how much they agreed with the statements regarding silencing the past and reparation intentions toward Kurds. Before debriefing, they were asked to fill in the SCO and Turkish Identification scales. Lastly, I thanked them for participating in the study, and they were given the debriefing form where the aim of the study was declared clearly.

CHAPTER 3

RESULTS

3.1. Descriptive Statistics and Pearson Correlation Coefficients for the Study Variables

Means, standard deviations, sample sizes, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficients of the main study variables are given in Table 1. The pattern and the strength of the associations between the study variables were thus examined. The correlations were in the expected directions. Silencing the past and reparation intentions were negatively correlated. Silencing the past was negatively correlated with the disclosure dimension of SCO while positively correlated with self-censorship. There was a positive correlation between reparation intentions and disclosure but a negative correlation with self-censorship. Turkish identification was negatively associated with reparation intentions whereas positively correlated with self-censorship.

3.2. Regression Analyses

Two regression analyses were conducted to assess whether collective emotions predict silencing the past or reparation intentions by entering all emotions simultaneously. The first model tested silencing the past as the outcome and the second model tested for reparation intentions. In these two models, the SCO factors (disclosure and self-censorship) and Turkish identification were entered. Political orientation was also entered as a control variable.

The overall regression model for silencing the past was significant (R^2 = .45, F (7,174) = 21.8, p < .001). Turkish identification and political orientation did not predict silencing the past. On the other hand, the disclosure dimension of SCO significantly predicted silencing the past negatively (B = -.44, SE = .10, β = -.30, p < .001). Self-censorship as the dimension of SCO significantly predicted silencing the positively, (B = .29, SE = .10, β = .21, p < .05). Collective anger significantly predicted silencing the past (B = .27, SE = .06, β = .32, p < .001). However, collective angst did not predict silencing the past. Collective guilt did not predict silencing the past (see Table 2 for the regression analyses).

The overall regression model for reparation intentions were significant (R^2 = .43, F (6,175) = 23.7, p < .001). Political orientation predicted reparation intentions (B = -.10, SE = .04, β = -.14, p < .05). Turkish identification did not predict reparation intentions. The disclosure dimension of SCO significantly predicted reparation intentions (B = .46, SE = .13, β = .25, p < .001). Self-censorship as the dimension of SCO did not predict reparation intentions. While collective angst did not predict reparation intentions, collective anger significantly predicted reparation

intentions, (B = -.32, SE = .07, β = -.30, p < .001). Collective guilt significantly predicted reparation intentions of Turks toward Kurds (B = .50, SE = .06, β = .45, p < .001). Therefore hypothesis 2 was confirmed.

3.3. Mediational Analyses

Two mediation analyses were conducted with two dependent variables: silencing the past and reparation intentions. The first mediation analysis was conducted to investigate whether the relationship between Self-Censorship Orientation and Turkish identification and silencing the past is mediated by collective emotions. Political orientation was added to the models as a covariate. All indirect effects were subjected to follow-up bootstrap analyses with 1000 bootstrap samples, and 95% bias-corrected confidence intervals.

For predicting silencing the past, political orientation was significant, B = .08, SE = .04, 95 % CI [.00, .15], p < .05. Regression coefficients indicated that Turkish identification predicted collective anger, B = .40, SE = .09, 95 % CI [.23, .57], p < .001. Collective anger predicted silencing the past, B = .27, SE = .06, 95 % CI [.14, .39], p < .001. The indirect effect of Turkish identification on silencing the past through collective anger was also significant, B = .11, SE = .04, 95 % CI [.03, .18] p < .01. Turkish identification did not directly predict silencing the past. However, the total mediation model, including both direct and indirect effects, revealed that Turkish identification significantly predicted silencing the past, B = .14, SE = .06, 95 % CI [.03, .26], p < .05. Collective angst and collective guilt had no direct or mediatory role in predicting silencing the past. Among collective emotions, only

anger mediated the relationship between Turkish identification and disclosure and silencing the past, see Figure 1. The SCO factors did not predict silencing the past through anger, angst, and guilt.

A second mediation analysis was conducted to assess the role of disclosure and self-censorship. Turkish identification in predicting reparation intentions through collective anger, angst, and guilt. Political orientation significantly predicted reparation intentions, B = -.14, SE = .05, 95 % CI [-.25, .04], p < .01. Regression coefficients indicated that Turkish identification predicted collective anger, B = .38, SE = .09, 95 % CI [.21, .55], p < .001. Collective anger predicted reparation intentions, B = -.32, SE = .08, 95 % CI [-.48 -.18], p < .001. The indirect effect of Turkish identification on reparation intentions through collective anger was also significant, B = -.12, SE = .04, 95 % CI [-.21, -.04], p < .01. Turkish identification did not directly predict reparation intentions. However, the total mediation model including both direct and indirect effects revealed that Turkish identification significantly predicted reparation intentions, B = -.22, SE = .08, 95 % CI [-.38, -.05], p < .01. While collective angst and collective guilt had no mediatory role in predicting reparation intentions, collective guilt had direct role in predicting reparation intentions, B = .50, SE = .07, 95 % CI [.38, .63], p < .001; but collective angst did not. (See Figure 2).

The model also showed that disclosure predicted collective anger, B = -.38, SE = .17, 95 % CI [-.72, -.07], p < .05. Collective anger predicted reparation intentions, B = -.32, SE = .08, 95 % CI [-.48, -.18], p < .001. The indirect effect of disclosure on reparation intentions through anger was significant, B = .12, SE = .06, 95 % CI [.01, .25], p < .05. Disclosure also directly predicted reparation intentions, B

= .46, *SE* = .13, 95 % CI [.20, .72], $p < .001$. The total model including both direct and indirect effects indicated that disclosure predicted reparation intentions, *B* = .61, *SE* = .15, 95 % CI [.32, .90], $p < .001$. Among collective emotions, only anger mediated the relationship between Turkish identification and reparation intentions, and disclosure and reparation intentions.

Figure 1. The relationships between disclosure, self-censorship, Turkish identification and silencing the past as mediated by collective emotions. *** p < .001, **p < .01, * p < .05.*

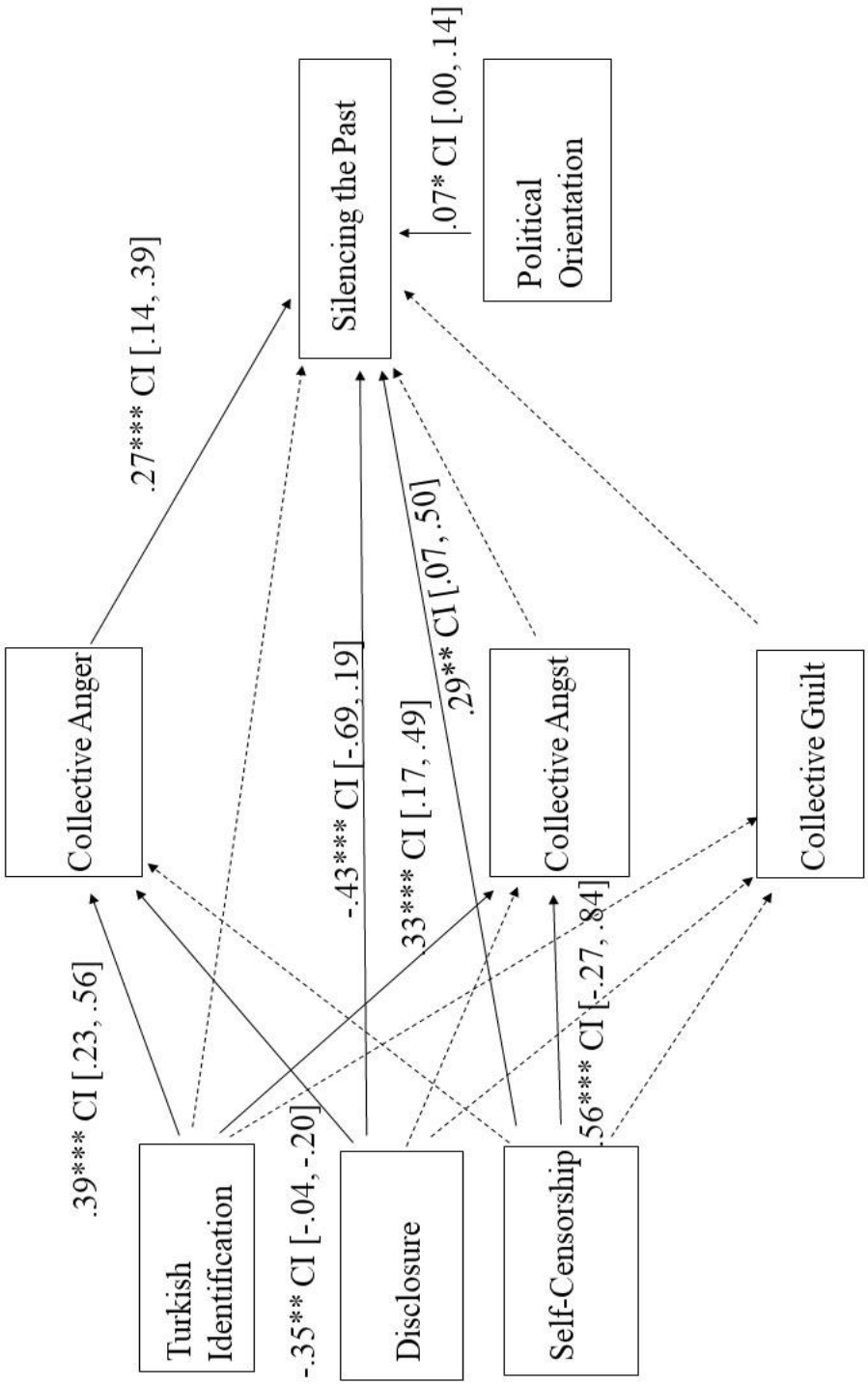

Figure 2. The relationships between disclosure, self-censorship, Turkish identification, and reparation intentions as mediated by collective emotions. *** p < .001, **p < .01, * p < .05.*

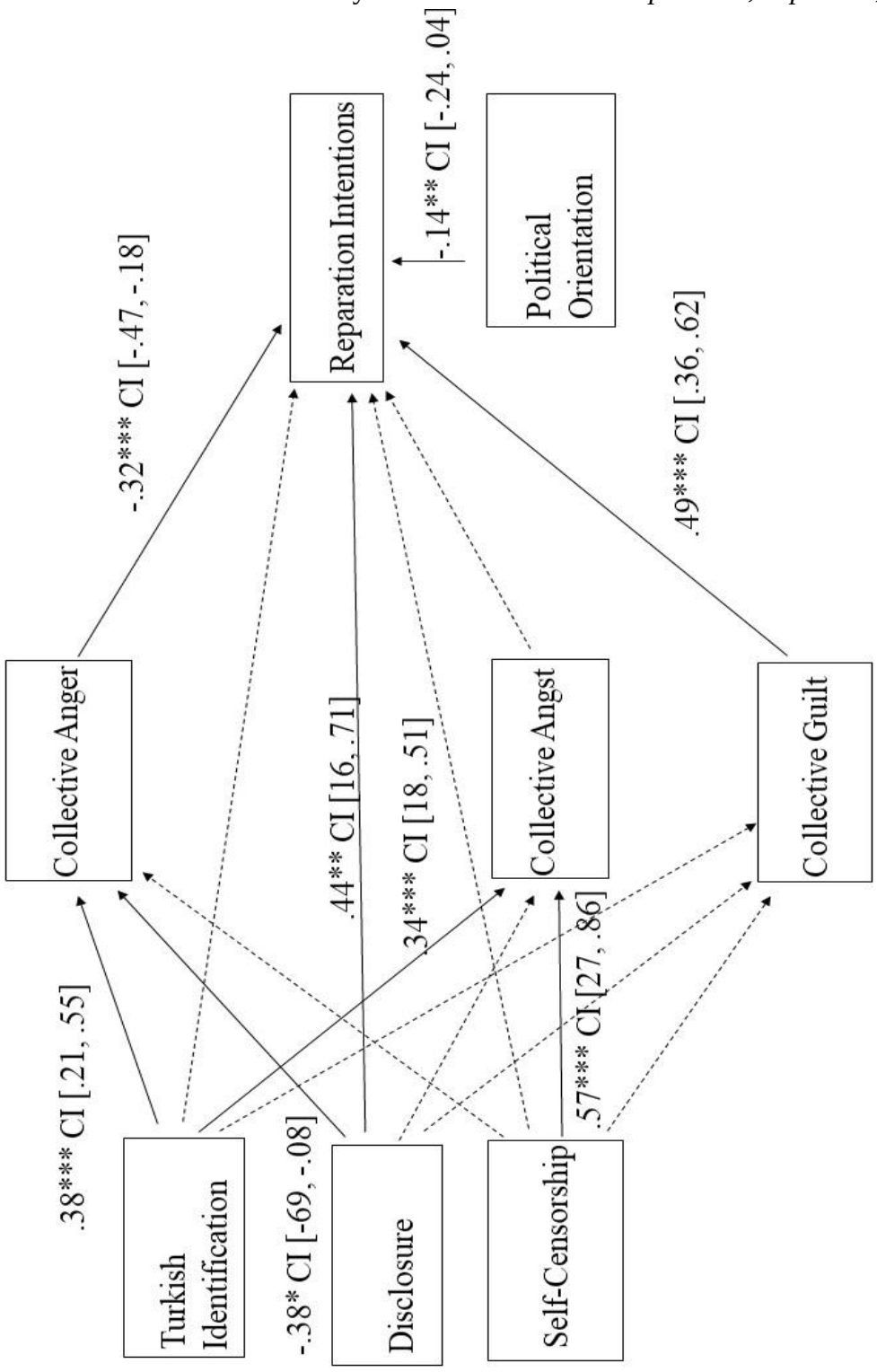

Table 1. Bivariate Correlations Between Study Variables

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Disclosure	—								
2. Self-Censorship	-0.503***	—							
3. Turkish Identification	-0.112	0.296***	—						
4. Collective Anger	-0.260***	0.229**	0.382***	—					
5. Collective Angst	-0.195**	0.412***	0.394***	0.508***	—				
6. Collective Guilt	0.102	-0.148*	-0.131	-0.056	-0.118	—			
7. Silencing the Past	-0.534***	0.483***	0.297***	0.433***	0.291***	-0.094	—		
8. Reparation Intentions	0.352***	-0.197**	-0.245***	-0.400***	-0.278***	0.516***	-0.377***	—	
9. Political Orientation	-0.298***	0.244***	0.229**	0.294***	0.308***	-0.132*	0.333***	-0.313***	—
M	4.51	2.75	4.46	2.71	4.54	2.82	2.65	3.82	4.27
SD	0.90	0.97	1.41	1.60	1.53	1.42	1.36	1.73	2.38
n	188	187	188	244	244	244	229	233	248
α	.85	.81	.93	.91	.85	.70	.90	.92	—

Table 2. Regression Models Predicting Silencing the Past and Reparation Intentions through the Predictor Variables

	Criteria					
Variables	Silencing the Past			Reparation Intentions		
	B	*SE B*	*β*	*B*	*SE B*	*β*
Disclosure	-0.44	0.10	-0.30***	0.46	0.13	0.25***
Self-Censorship	0.29	0.10	0.21**	0.20	0.12	0.12
Turkish Identification	0.04	0.06	0.04	-0.04	0.08	-0.04
Political Orientation	0.05	0.03	0.08	-0.10	0.04	-0.14*
Collective Anger	0.27	0.06	0.32***	-0.32	0.07	-0.30***
Collective Angst	0.02	0.07	0.0004	-0.01	0.08	-0.01
Collective Guilt	-0.02	0.05	-0.02	0.50	0.06	0.45***
Adjusted R^2	.45			.45		
F for Change in R^2	F (7,174) = 21.8***			F (7,172) = 22.1***		

Note. * p < .05. ** p < .01. *** p < .001

CHAPTER 4

DISCUSSION

This study aimed to assess the role of collective emotions (anger, angst, and guilt) in silencing the past and reparation intentions of Turks toward Kurds through a past reminder, the Uludere Massacre, in Türkiye. The second aim of this study was to investigate whether the SCO factors (disclosure and self-censorship) and Turkish Identification predicted silencing the past and reparation intentions through collective anger, angst, and guilt.

The results revealed that collective anger positively predicted silencing the past, as I expected. That is to say, participants silenced the past wrongdoing when they experienced anger. Experiencing anger is expected when participants face a reminder of the group's past misdeed since people tend to protect their groups and themselves from negative sanctions and evaluations (Tajfel, 1981). Reminding the Uludere Massacre, as the in-group's past wrongdoing, may lead to a tendency to protect the in-group, which in turn, led to silence the past misdeeds. Furthermore, Turkish participants had already been angry with the Kurdish people, and reminding the past wrongdoing may trigger their anger level. Further studies should also assess the baseline anger level to compare the difference between before and after a

reminder of the in-group's past wrongdoings. In doing so, the significant finding would come from either reminding the past wrongdoing of in-group or existing anger would be investigated.

I also expected that collective angst predicted silencing the past; however, there was no significant correlation between these two variables. One of the possible reasons could be related to collective angst items. The scale items may not work to cover the relationship in the direction of what I expected. Collective angst items were generalized to all minorities in Türkiye, while items measuring collective anger and guilt were aimed only at Kurdish people. I asked participants who came to their mind when some of the items used minorities in Türkiye after collective emotion items. The majority of participants mentioned different groups such as Syrians, Pakistanis, Armenians, Greeks as well as Kurds. Türkiye has become a destination of irregular immigration in recent years, and the vast majority of them consists of 3.7 million Syrian under temporary protection, while more than 320000 legal immigrants have an international protection status (UNHCR, 2022). Turkish people may perceive Syrian, Pakistani, or other asylum seekers or illegal immigrants from different counties as a threat to their land instead of Kurdish people. Their perception of threat may shift from Kurds to these groups whose numbers make up a great proportion of the population living in Türkiye. This situation would be why collective angst did not predict silencing the past after the reminding of in-group members' past wrongdoing toward Kurds. Future studies should be more specific to address the direction of angst and thus be consistent while measuring emotions. Overall, hypothesis 1 was partially supported.

Collective guilt positively predicted reparation intentions, in which hypothesis 2 was supported. This result is consistent with literature on collective guilt and reparation (Branscombe et al., 2004; Brown et al., 2008; Doosje et al., 1998; Manzi & González, 2007). For example, in the study conducted in the Turkish context, the role of collective guilt of Turkish participants toward Alevis in reparation was investigated through the Dersim Massacre (Say, 2019). The results revealed that following a past reminder of the group wrongdoing, lower national identifiers tended to feel guilty at collective level more than higher identifiers and were more willing to make reparation.

Furthermore, the second fold of this study is to investigate whether the SCO factors and Turkish identification predicted silencing the past and reparation intentions through collective anger, angst, and guilt. Results showed that the relationship between Turkish identification and silencing the past was mediated by collective anger (Hypothesis 3 was partially supported). Individuals with high Turkish identification tended to feel angry, which in turn, led to greater silencing the past. However, collective angst and guilt did not mediate these relationships. The current measures may not be proper to mediate the relationship.

SCO factors did not predict silencing the past through collective anger, angst, and guilt. One of the possible reasons is that SCO factors may not directly reflect these emotions in this study. This non-significant finding is also related to the way I measured these emotions. Participants might not specify their feelings and thoughts with the current measurements. Different research designs, based on implicit models, should be used to cover whether the SCO factors predict collective anger, angst, and guilt.

In addition, whether SCO factors and Turkish identification predicted reparation intentions through collective anger, angst, and guilt was assessed. Collective anger was found to mediate the relationship between Turkish identification and reparation intentions (Hypothesis 4 was partially supported). That is to say, people with strong Turkish identification tended to feel angry, which in turn, led to fewer reparation intentions toward Kurds. Collective anger also mediated the relationship between disclosure and reparation intentions. People with disclosure toward the Uludere Massacre were less likely to experience anger, which in turn, led to greater reparation intentions. Collective angst and guilt did not mediate these relationships.

This thesis is the first that assesses the topics of collective emotions, silencing the past, and reparation intentions of Turks toward Kurds. The Uludere Massacre was used as past wrongdoing of the in-group. Collective emotions are new topics that are studied in intergroup conflict literature. Since it is found that each society has a unique experience of collective emotion (Bar-Tal et al., 2007), investigating the role of collective emotions in the Turkish-Kurdish conflict is a new and fruitful context for conflict and conflict resolution. To do so, the underlying mechanism of the conflict could be understood in a generalized way. Therefore, conflict resolution could be more achievable in different conflict contexts. Silencing the past and reparation intentions are important concepts for intergroup conflict. Since emotions are powerful drives that can shape individuals' behaviors and attitudes at the personal and collective level (Halperin & Pliskin, 2015; Maoz et al., 2002), assessing the role of collective anger in silencing the past can help us understand the way people are triggered and therefore; silence the wrongdoing of group history.

Further studies are needed to assess the roots of anger, and thus, making meaningful conclusions could be possible to dissolve conflicts. Other emotions, such as contempt, hope, and fear, should be investigated in the Turkish context. It would be a more meaningful way to explore the role of collective emotions in the conflict elaborately. Also, reparation intentions for the in-group's past misdeed was predicted by collective guilt. This is important to further steps, such as apology and making reparation in a concrete way; therefore, conflict resolution could be possible.

The current study has several limitations. Firstly, since the study was conducted online and based on convenience sampling, most of the sample had at least a university degree. This made the results limited to generalizing all Turkish people. Secondly, this study was correlational and did not draw causal relationships; thus, future studies should design experimental studies where a causal relationship can be possible. These designs can be based on real interactions among Turkish and Kurdish people, and thus, behavioral measurements can be taken in which stronger conclusions may be drawn.

REFERENCES

Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.

Adarves-Yorno, I., Jetten, J., Postmes. T., & Haslam, S, A. 2013. What are we fighting for?: The effects of framing on ingroup identification and allegiance, *The Journal of Social Psychology, 153*(1), 25-37. https://doi.org/10.1080/00224545.2012.701673

Bagci, S. C., & Çelebi, E. (2017). Cross-group friendships and out-group attitudes among Turkish–Kurdish ethnic groups: Does perceived interethnic conflict moderate the friendship-attitude link? *Journal of Applied Social Psychology, 47*(2), 59-73. https://doi.org/10.1111/JASP.12413

Balaban, Ç. D. (2013). *The roles of intergroup threat, social dominance orientation and right-wing authoritarianism in predicting Turks' prejudice toward Kurds*. [Unpublished master's thesis].

Bar-Tal, D. (2007). Sociopsychological foundations of intractable conflicts. *American Behavioral Scientists, 50*(11), 1430-1453. https://doi.org/10.1177/0002764207302462

Bar-Tal, D. (2013). *Intractable conflicts: Socio-psychological foundations and dynamics*. Cambridge University Press.

Bar-Tal, D. (2017). Self-Censorship as a socio-political-psychological phenomenon: Conception and research. *Political Psychology, 38*, 37-65. https://doi.org/10.1111/pops.12391

Bar-Tal, D., & Halperin, E. (2011). Sociopsychological barriers to conflict resolution. In D., Bar-Tal (Ed.), *Intergroup conflicts and their resolution: A social psychological perspective* (pp. 217-240). Psychology Press.

Bar-Tal, D., & Halperin, E. (2013). The psychology of intractable conflicts: Eruption, escalation, and peacemaking. In L. Huddy, D. O. Sears, & J. S. Levy (Eds.), *The Oxford handbook of political psychology* (2nd ed. pp. 923-956). Oxford University Press.

Bar-Tal, D., Halperin, E., & De Rivera, J. (2007). Collective emotions in conflict situations: Societal implications. *Journal of Social Issues, 63*(2), 441-460. https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2007.00518.x

Bar-Tal, D., Nets-Zehngut, R., & Sharvit, K. (Eds). (2017). Self-Censorship: The conceptual framework. In *Self-Censorship in Contexts of Conflict*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-63378-7_1

Branscombe, N. R., Slugoski, B., & Kappen, D. M. (2004). The Measurement of collective guilt: What it is and what it is not. *Collective Guilt*, 16-34. https://doi.org/10.1017/CBO9781139106931.004

Brown, R., & Cehajic, S. (2007). Dealing with the past and facing the future:

Mediators of the effects of collective guilt and shame in Bosnia and Herzegovina. *European Journal of Social Psychology, 38*, 669-684. https://doi.org/10.1002/ejsp

Brown, R., González, R., Zagefka, H., Manzi, J., & Ćehajić, S. (2008). Nuestra Culpa: Collective guilt and shame as predictors of reparation for historical wrongdoing. *Journal of Personality and Social Psychology, 94*(1), 75-90. https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.1.75

Cheung-Blunden, V., & Blunden, B. (2008). The emotional construal of war: Anger, fear, and other negative emotions. *Peace and Conflict, 14*(2), 123-150. https://doi.org/10.1080/10781910802017289

Deniz, M. (2020). *Effectiveness of back-track mediation in resolving protracted intractable conflicts : the case of Turkish-Kurdish peace process in Oslo*. [Unpublished master's thesis].

Doosje, B., Branscombe, N. R., Spears, R., & Manstead, A. S. R. (1998). Guilty by association: When one's group has a negative history. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*(4), 872-886. https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.4.872

Dupuis, D. R., Porat, R., & Wohl, M. J. A. (2015). Collective Angst in intractable conflicts: How concern for the in-group's future vitality shapes adversarial intergroup relations. *The Social Psychology of Intractable Conflicts* (pp. 131-142). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-17861-5_10

Goldenberg, A., Halperin, E., van Zomeren, M., & Gross, J. J. (2016). The process model of group-based rmotion: Integrating intergroup emotion and emotion regulation perspectives. *Personality and Social Psychology Review, 20*(2), 118-141. https://doi.org/10.1177/1088868315581263

Gordon, C., & Arian, A. (2001). Threat and decision making. *Journal of Conflict Resolution*, *45*(2), 196-215.

Halperin, E., & Gross, J. J. (2011). Intergroup anger in intractable conflict: Long-term sentiments predict anger responses during the gaza war. *Group Processes and Intergroup Relations, 14*(4), 477-488. https://doi.org/10.1177/1368430210377459

Halperin, E., & Pliskin, R. (2015). Emotions and emotion regulation in intractable conflict: Studying emotional processes within a unique context. *Political Psychology, 36*(1), 119-150. https://doi.org/10.1111/pops.12236

Halperin, E., Porat, R., & Wohl, M. J. A. (2013). Extinction threat and reciprocal threat reduction: Collective angst predicts willingness to compromise in intractable intergroup conflicts. *Group Processes and Intergroup Relations*, *16*(6), 797-813. https://doi.org/10.1177/1368430213485994

Halperin, E., Russell, A. G., Dweck, C. S., & Gross, J. J. (2011). Anger, hatred, and the quest for peace: Anger can be constructive in the absence of hatred. *Journal of Conflict Resolution*, *55*(2), 274–291. https://doi.org/10.1177/0022002710383670

Hameiri, B., Bar-Tal, D., & Halperin, E. (2017). Self-Censorship as a socio-psychological barrier to peacemaking. *Self-censorship in contexts of conflict: Theory and research* (pp. 61-78). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-63378-7_4

Hameiri, B., Sharvit, K., Bar-Tal, D., Shahar, E., & Halperin, E. (2017). Support for self-censorship among Israelis as a barrier to resolving the Israeli-Palestinian conflict. *Political Psychology, 38*(5), 795–813. https://doi.org/10.1111/pops.12346

Huddy, L., Feldman, S., & Cassese, E. (2007). On the distinct political effects of anxiety and anger. In A. N. Crigler, M. MacKuen, G. E. Marcus, & W. R. Neuman (Eds.), *The dynamics of emotion in political thinking and behavior* (pp. 202-230). Chicago University Press.

Içduygu, A., Romano, D., & Sirkeci, I. (1999). The ethnic question in an environment of insecurity: The Kurds in Turkey. *Ethnic and Racial Studies, 22*(6), 991-1010. https://doi.org/10.1080/014198799329215

İslambay, D. (2019). *Intergroup forgiveness in the context of Turkey*. [Unpublished doctoral dissertation].

Iyer, A., Leach, C. W., & Crosby, F. J. (2003). White guilt and racial compensation: The benefits and limits of self-focus. *Personality and Social Psychology Bulletin,* 29, 117-129. https://doi.org/10.1177/0146167202238377

Kurtiş, T., Soylu Yalçınkaya, N., & Adams, G. (2018). Silence in official representations of history: Implications for national identity and intergroup relations. *Journal of Social and Political Psychology, 5*(2), 608-629. https://doi.org/10.5964/jspp.v5i2.714

Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. Oxford University Press.

Leach, C. W., van Zomeren, M., Zebel, S., Vliek, M. L. W., Pennekamp, S. F., Doosje, B., Ouwerkerk, J. W., & Spears, R. (2008). Group-level self-definition and self-investment: A hierarchical (multicomponent) model of in-group identification. *Journal of Personality and Social Psychology, 95*(1), 144-165. https://doi.org/10.1037/0022-3514.95.1.144

Lerner, J. S., Gonzalez, R. M., Small, D. A., & Fischhoff, B. (2003). Effects of fear and anger on perceived risks of terrorism : A national field experiment. *Psychological Science, 14*(2), 144-150.

Lerner, J. S., & Keltner, D. (2001). Fear anger risk. *Journal of Personality and Social Psychology, 81*(1), 191-199.

Mackie, D. M., Devos, T., & Smith, E. R. (2000). Intergroup emotions: explaining offensive action tendencies in an intergroup context. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*(4), 602-616. https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.4.602

Manzi, J., & González, R. (2007). Forgiveness and reparation in Chile: The role of cognitive and emotional intergroup antecedents. *Peace and Conflict, 13*(1), 71-91. https://doi.org/10.1037/h0094025

Maoz, I., Ward, A., Katz, M., & Ross, L. (2002). Reactive devaluation of an "Israeli" vs. "Palestinian" peace proposal. *Journal of Conflict Resolution, 46*(4), 515-546. https://doi.org/10.1177/0022002702046004003

Miron, A. M., Branscombe, N. R., & Biernat, M. (2010). Motivated shifting of justice standards. *Personality and Social Psychology Bulletin, 36*(6), 768-779. https://doi.org/10.1177/0146167210370031

Nets-Zehngut, R., Pliskin, R., & Bar-Tal, D. (2017). Support for self-censorship among Israelis as a barrier to resolving the Israeli-Palestinian vonflict. *Political Psychology, 38*(5), 795-813. https://doi.org/10.1111/pops.12346

Özkan, Ö, S. (2014). *The relationship between collective guilt and two modes of group identification: Ingroup glorification and ingroup attachment.* [Unpublished master's thesis].

Park, B. (2016). Regional turmoil, the rise of Islamic State, and Turkey's multiple Kurdish dilemmas. *International Journal, 71*(3), 450-467. https://doi.org/10.2307/26414042

Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology, 90*(5), 751-783. https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.5.751

Romano, D., & Gurses, M. (2014). Introduction: The Kurds as barrier or key to democratization. *Conflict, Democratization, and the Kurds in the Middle East: Turkey, Iran, Iraq, and Syria*, 1-14. https://doi.org/10.1057/9781137409997_1

Saatci, M. (2002). Nation-states and ethnic boundaries: Modern Turkish identity and Turkish-Kurdish conflict. *Nations and Nationalism, 8*(4), 549-564. https://doi.org/10.1111/1469-8219.00065

Say, C. (2019). *Grupla özdeşim ve politik görüşün bir ürünü olarak, sorumluluk yükleme, kolektif suçluluk ve telafi eğilimi [Attribution of responsibility collective guilt and reparation attitude as a product of group identificiation and political orientation]*. [Unpublished master's thesis].

Shahar, E., Hameiri, B., Bar-Tal, D., & Raviv, A. (2018). Self-censorship of conflict-related information in the context of intractable conflict. *Journal of Conflict Resolution, 62*(5), 957-982. https://doi.org/10.1177/0022002716680266

Sharvit, K., Bar-Tal, D., Hameiri, B., Zafran, A., Shahar, E., & Raviv, A. (2018). Self-censorship orientation: Scale development, correlates and outcomes. *Journal of Social and Political Psychology, 6*(2), 331-363. https://doi.org/10.5964/jspp.v6i2.859

Smith, E. R. (1993). Social Identity and Social Emotions: Toward new conceptualizations of prejudice. *Affect, Cognition and Stereotyping*, 297-315. https://doi.org/10.1016/B978-0-08-088579-7.50017-X

Solak, N., Reifen Tagar, M., Cohen-Chen, S., Saguy, T., & Halperin, E. (2017). Disappointment expression evokes collective guilt and collective action in intergroup conflict: the moderating role of legitimacy perceptions. *Cognition*

and Emotion, 31(6), 1112-1126. https://doi.org/10.1080/02699931.2016.1197098

Sarıgil, Z., & Karakoç, E. (2016). Who supports secession? Thedeterminants of secessionist attitudes among Turkey's Kurds. *Nations and Nationalism, 22*(2), 325-346.

Staub, E., & Bar-Tal, D. (2003). Genocide, mass killing, and intractable conflict. *Oxford Handbook of Political Psychology,* (pp. 711-740). Oxford University Press.

Stephan, W. G., & Stephan, C. W. (2000). An integrated threat theory of prejudice. *Reducing Prejudice and Discrimination* (pp. 33-56). https://doi.org/10.4324/9781410605634-7

Sullivan, D., Landau, M. J., Branscombe, N. R., & Rothschild, Z. K. (2013). Self-harm focus leads to greater collective guilt : The case of the U.S-Iraq conflict. *Political Psychology*, *34*(4), 573-587.

Tajfel, H. (1981). Social categorization, social identity and social comparison. In H. Tajfel (Ed.), *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations.* (pp. 61-76). Academic Press.

Tasyurek, E., & Cingoz-Ulu, B. (2021). *Adaptation and validation of the self-censorship orientation (SCO) scale into the Turkish context.* [Manuscript in preparation].

Taylor, D. M., & Moghaddam, F. M. (1994). *Theories of intergroup relations: International socialpsychological perspectives* (2nd ed.). Praeger.

Uluğ, Ö. M., & Cohrs, J. C. (2019). Examining the ethos of conflict by exploring lay people's representations of the Kurdish conflict in Turkey. *Conflict Management and Peace Science*, *36*(2), 169–190. https://doi.org/10.1177/0738894216674969

UNHCR Turkey Factsheet. UNHCR Turkey (2022). Retrieved August 1, 2022 from https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2022/03/UNHCR-Turkey-Factsheet-February-2022.pdf.

Wohl, M. J. A., & Branscombe, N. R. (2009). Group threat, collective angst, and in-group forgiveness for the war in Iraq. *Political Psychology*, *30*(2), 193-217. https://doi.org/10.1111/J.1467-9221.2008.00688.X

Wohl, M. J. A., Branscombe, N. R., & Klar, Y. (2006). Collective guilt: Emotional reactions when one's group has done wrong or been wronged. *European Review of Social Psychology, 17*(1), 1-37. https://doi.org/10.1080/10463280600574815

Wohl, M. J. A., Branscombe, N. R., Psychology, S. P., April, P. R., & Wohl, M. J. A. (2009). Group threat , collective angst , and in-group forgiveness for the war in Iraq. *Political Psychology*, *30*(2), 193-217.

Wohl, M. J. A., Branscombe, N. R., & Reysen, S. (2010). Perceiving your group's future to be in Jeopardy: Extinction threat induces collective angst and the desire to strengthen the in-group. *Personality and Social Psychology Bulletin*,

36(7), 898-910. https://doi.org/10.1177/0146167210372505

Wohl, M. J. A., Giguère, B., Branscombe, N. R., & Mcvicar, D. N. (2011). One day we might be no more: Collective angst and protective action from potential distinctiveness loss. *European Journal of Social Psychology, 41*(3), 289-300. https://doi.org/10.1002/EJSP.773

Yeğen, M. (2006). Turkish nationalism and the Kurdish question. *Ethnic and Racial Studies, 30*(1), 119-151. https://doi.org/10.1080/01419870601006603

APPENDICES

A. DEMOGRAPHIC QUESTIONS

1) Lütfen politik olarak yakın durduğunuz yeri aşağıda belirtilen ölçekte işaretleyiniz.

   5 4 3 2 1 0 1 2 3 4 5

   Sol Sağ

2) Kendinizi ne kadar muhafazakâr bulursunuz?

   1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

   Hiç Oldukça fazla

3) Size göre dini inancınız gündelik yaşantınızı ne kadar etkiliyor?

   1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

   Hiç Oldukça fazla

4) Eğitim düzeyinizi belirtiniz (en son bitirdiğiniz okul). (İlk Okul- Orta Okul- Lise- Üniversite – Yüksek Lisans, Doktora)

5) Cinsiyetinizi belirtiniz. (Kadın, Erkek, Diğer, Belirtmek İstemiyorum)

6) Yaşınızı belirtiniz. (18 yaş ve altı, 18-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64, 65 ve üstü)

7) Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz.

En üstteki basamakta, toplumda en iyi pozisyonda olan insanlar bulunuyor.
Bu insanlar en iyi maddi duruma, en yüksek seviyede eğitime ve en saygıdeğer mesleklere sahiplerdir.
En alttaki basamakta da, toplumda en kötü pozisyonda görülen insanlar bulunuyor.
Bu insanlar toplum içinde en düşük maddi duruma, en az seviyede seviyede eğitime sahipler ve işsizlerdir ya da sahip oldukları işler saygıdeğer bulunmaz.

Şimdi kendinizi ve ailenizi düşünün. Lütfen kendinizi ve ailenizi hangi basamakta gördüğünüzü ifade edin: (1'den 10'a kadar bir değerde)

B. THE TEXT ABOUT THE ULUDERE MASSACRE

“Uludere Katliamı”, “Roboski Katliamı” ya da “Uludere Operasyonu” olarak bilinen olay, 28 Aralık 2011 tarihinde Şırnak’ın Uludere ilçesine bağlı Ortanca (Roboski) köyü yakınlarında gerçekleşmiştir. Türk Hava Kuvvetlerine ait F16’lar tarafından gerçekleştirilen hava bombardımanları sonucunda kaçakçılık yapan köylülerin ölümleriyle sonuçlanan olayda, 34 Kürt sivil hayatını kaybetmiştir. Genelkurmay Başkanlığı olay sonrası açıklamasında, hareketi tespit edilen grubun, PKK'nın kullandığı yolları kullanması sebebiyle terörizm şüphesi nedeniyle vurulmasına karar verildiğini ve operasyonun bu nedenle gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Ancak daha sonra yapılan açıklamalarda, operasyon gerçekleştirilirken, grubun terörist olup olmadığını doğrulanmadığı ifade edilmiştir.

Sınırı geçerek Iraklı tüccarlardan alışveriş yapan 35 kişilik grup geri dönmek için yola çıktıklarında TSK’nin yolu kapattığını öğrenmişlerdir. Grup, yola devam ettiğinde hava saldırısıyla karşılaşmış ve 19’u çocuk olmak üzere toplam 34 kişi bu saldırıda hayatını kaybetmiştir. Uludere’de hayatını kaybedenlerin yarısından fazlası Encü ailesinin mensubuydu. Olaydan sonra hayatta kalan Servet Encü “Biz o yolu senelerdir kullanıyorduk, askerin de kaymakamın da bizim o yolu kullandığımızdan haberleri vardı, biz terörist değildik.” açıklamasını yapmıştır.

TBMM İnsan Hakları Komisyonu tarafından Uludere için bir alt komisyon oluşturulmuş ve saldırı öncesi Heron görüntülerini izleyen komisyon üyeleri

görüntülerin çok net olduğunu ve sivillerin göz göre göre katledildiğini belirtmişlerdir.

Dönemin başbakanı, katliamdan bir yıl sonra "Uludere'yi bu kadar basite indirgemeyelim. Sonuçta terörist de sivildir. Biraz sabredelim, ölen 34 kişiyle ilgili yargı kararını bekleyelim. Sürekli sivil denmesini bir beyin yıkama hamlesi olarak görüyorum." ifadelerini kullanmıştır. Yetkililerce verilen başka bir demeçte, kazada ölenlerin yakınlarına verilen 123 bin TL değerindeki terör tazminatı ile ilgili olarak verilen paranın ölen insanları geri getirmeyeceği, ancak en azından yaraların sarılması ve yetim kalan çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanmasının amaçlandığı belirtilmiştir.

C. COLLECTIVE ANGER

1) Türklere yaptıkları yanlışlardan dolayı Kürtlere karşı büyük bir öfke duyuyorum.
2) Bize verdikleri zarardan dolayı Kürtler beni çok kızdırıyor.
3) Kürtlerin geçmişte bize yaptıklarını düşününce sinirleniyorum.

D. COLLECTIVE ANGST

5) Türkiye'nin bütünlüğünü gelecekte tehdit altında olduğunu düşünüyorum.
6) Dış kaynakların kasten Türkiye'yi baltalamaya ve bölmeye çalıştığına inanıyorum.
7) Türklerin şu anda Türkiye'de yaşayan azınlıklar yüzünden karşı karşıya olduğu tehditler konusunda endişeliyim.
8) Türkiye'nin bölünmesi konusunda endişeliyim.
9) Türkiye'nin azınlıklar nedeniyle tehlikede olduğunu düşünüyorum.

E. COLLECTIVE GUILT

10) Bu makaleyi göz önüne aldığımda Türklerin Uludere'de Kürtlere yaptıklarından dolayı kendimi suçlu hissetme eğilimindeyim.
11) Bu makaleyi göz önüne aldığımda Türklerin Uludere'de Kürtlere yönelik saldırılarından şahsen kendimi sorumlu hissediyorum.
12) Bu makaleyi göz önüne aldığımda makale Kürtlere yönelik eyleminden dolayı Türklerin kendini suçlu hissetmesi gerektiğini düşündürüyor.

G. SILENCING THE PAST

1) Uludere ve benzeri olaylar hakkında yanımda konuşulmasından hoşlanmam.
2) Uludere ve benzeri olayların konuşulmasına karşıyım.
3) Uludere ve benzeri olayların çevrem tarafından konuşulmasını istemiyorum.
4) Uludere ve benzeri olayların bahsi yanımda açıldığında rahatsız olurum.
5) Uludere ve benzeri olaylar hakkında yeni ve doğru bir bilgi öğrensem çevremle paylaşmam.
6) Uludere ve benzeri olayların okullarda tartışılmasına veya öğretilmesine karşıyım.

F. REPARATION INTENTIONS

1) Bu metin bana Kürtlere yapılanların Türkler tarafından telafi edilmesi gerektiğini düşündürüyor.
2) Uludere'de Kürtlere yapılanlara karşılık olarak maddi tazminatın ötesinde bir şeyler yapılmalı.
3) Bence Türkler, yaptıklarından dolayı Kürtlere bir şeyler borçludur.
4) Bence Türkler, Türk-Kürt meselesinden kaynaklanan kayıpları telafi etmek için Kürtlere ellerinden geldiğince yardım etmeli.
5) "Türklerin geçmişte yaptığı ve Kürtlerin mağdur olduğu hatalar için Türk hükümeti Kürtlerden özür dilemeli" diyenleri haklı buluyorum.

H. SELF-CENSORSHIP ORIENTATION SCALE

1) Ait olduğum grubun üyelerinin sorunlu bir davranışına şahit olursam, bu bilgiyi örtbas etmeme sorumluluğu hissederim.
2) Ait olduğum grubun bazı üyelerinin hayal kırıklığı yaratabilecek davranışlarını ortaya çıkarmak, bunlardan bir şeyler öğrenebilmek ve gelişmek için önemlidir.
3) Ait olduğum gruptaki yapılan yanlışları bilen ve bunları ortaya çıkarmayı tercih eden herkes, grubu gerçekten önemsediğini göstermiş olur.
4) Ait olduğum grupta yapılmış hataları açığa çıkaran grup üyelerini desteklememiz gerekir.
5) Grup itibarını korumak için, yapılmış yanlışlar hakkında güvenilir bilgileri gizleyen grup üyeleri olduğunu duymak beni kızdırıyor.
6) Grubumuzdaki yanlışlar hakkındaki güvenilir bilgileri gizlemenin bizi, ahlaki açıdan geriye götüreceğinden endişeleniyorum.
7) Grup içinde anlaşmazlıklara neden olsa bile, grup üyelerimin yanlışlarını ortaya çıkarmakta bir sorun görmüyorum.
8) Ait olduğum grubun diğer üyelerinin sorunlu davranışları ile ilgili bilgileri gizlemeyi, daha genel bir durumun göstergesi olduğu için yanlış buluyorum.
9) Ait olduğum grubu eleştirilere maruz bırakacak bazı güvenilir bilgileri dış kaynaklara aktaran kişiler kınanmalıdır.
10) Ait olduğum grubun imajını olumsuz bir şekilde yansıtan güvenilir bilgileri açığa çıkarmak, düşmanlarımızın eline koz verir.

11) Ait olduğum grubu medyaya olumsuz bir şekilde yansıtan güvenilir bilgiler sunmak, grubun gücünü zayıflatır.
12) Her ne kadar ifade özgürlüğü önemli bir değer olsa da insanlar, grubun itibarına zarar verebilecek güvenilir bilgileri bile açıklarken kendilerini kısıtlamalıdır.
13) İnsanların kendi dünya görüşlerine uymayan bilgileri, bu bilgiler güvenilir olsa bile, saklamaları meşrudur.
14) Bazı toplumsal kurumlar kamusal eleştiriye açılmamalıdır.

I. TURKISH IDENTIFICATION SCALE

1) Türklerle aramda bir bağ olduğunu hissediyorum.
2) Türklerle dayanışma içinde hissediyorum.
3) Kendimi Türklere bağlı hissediyorum.
4) Türk olmaktan memnunum.
5) Türklerin gurur duyacak çok şeyi olduğunu düşünüyorum.
6) Türk olmak güzel bir şey.
7) Türk olmak bana iyi bir his veriyor.
8) Türk olduğum gerçeği hakkında sık sık düşünürüm.
9) Türk olduğum gerçeği kimliğimin önemli bir parçasıdır.
10) Türk olmam, kendimi nasıl gördüğümün önemli bir parçasıdır.

J. INFORMED CONSENT FORM

Gruplar arası çatışmayı konu alan yüksek lisans tez araştırmama katılımcı olarak yer almaya davetlisiniz. Katılımcı olmayı kabul etmeden önce, sizden bu formu dikkatlice okumanızı ve sonrasında sorularınız olursa araştırmayı yürüten kişiye yöneltmenizi rica ediyorum. Çalışmada katılımcı olabilmek için 18 yaşını doldurmuş (19 yaşından gün almış) olmanız zorunludur.

Çalışma ne hakkında?

Bu çalışmanın amacı, gruplar arası ilişkiler literatürünü Türkiye bağlamında incelemektir.

Sizden neler yapmanızı isteyeceğiz?

Eğer bu araştırmada katılımcı olmayı kabul ederseniz, yaklaşık yarım saat sürecek gruplar arası ilişkiler ile ilgili bir metin okuyup (Roboski/Uludere Katliamı) bu metinle ilgili çeşitli ifadeleri değerlendirmeniz ve Oto-Sansür Yönelimi, Türklükle Özdeşim ve Yerleşik Anlatının Kapanmışlığı anketlerini doldurmanızı isteyeceğiz. Bu anketlerde, size farklı görüşleri ifade eden cümleler sunarak, bunlara ne derece katılıp katılmadığınızı belirtmenizi isteyeceğiz. Hiçbir sorunun doğru veya yanlış yanıtı olmadığından, sizden ricamız, kendi görüşlerinizi olabildiğince dürüst bir şekilde bizimle paylaşmanızdır.

Riskler ve Faydalar

Size rahatsızlık hissettiren sorular olursa bunları cevaplandırmayı reddetme ve çalışmadan çekilme hakkına sahipsiniz. Ancak araştırmamızın sağlıklı yürüyebilmesi açısından tüm soruları yanıtlamanız bizi çok mutlu edecektir. Bunun dışında

çalışmamızın, günlük hayatta karşılaştığımız risklerden öte bir riske yol açmasını beklemiyoruz. Sadece, Uludere Katliamına dair okuduğunuz metin sonucunda olumsuz duygular yaşamanız ihtimali bulunmaktadır. Bunların gündelik hayatta karşımıza çıkan gazete haberlerinden çok farklı bir yanı olmamasına rağmen, bu tür haberlere yönelik hassasiyet taşıyanlar açısından risk olarak tanımlanabilir. Araştırmaya katılmanın size doğrudan bir kişisel faydası bulunmamakla beraber, araştırma sonuçlarımızın gelecekte topluma ve bilime faydalarının olacağı umulmaktadır.

Çalışmaya katılmak gönüllüdür.

Bu araştırmada katılımcı olmak tamamen gönüllüdür. Tamamlamak istemediğiniz herhangi bir soru ya da işlemi atlayabilirsiniz. Katılmayı reddetmek ya da çalışma sırasında katılımdan vazgeçmek herhangi bir cezaya yol açmayacak, sizinle ilgili akademik değerlendirmeleri veya Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile olan ilişkilerinizi olumsuz yönde etkilemeyecektir. Aynı şekilde, araştırmaya katılmayı kabul ettikten sonra da araştırmanın herhangi bir yerinde hiçbir neden göstermeksizin katılımınızı geri çekebilir, verilerinizin kullanılmamasını talep edebilirsiniz.

Cevaplarınız gizli tutulacaktır.

Araştırma süresince elde edilen tüm bilgiler ve kişisel detaylar gizli kalacaktır. Kimliğinizin ortaya çıkmasına yol açabilecek hiçbir bilgi üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak, katılımcılardan elde edilen veriler ve kimlik bilgileri gizli tutulacaktır. Katılımcıların cevapları proje süresi boyunca yalnızca araştırma ekibinin ulaşabileceği, şifreyle korunan bilgisayarlar, harici diskler ve sunucularda saklanacaktır. Bu cevaplar proje bittikten sonra yalnızca araştırma ekibinin ulaşabileceği şifreyle korunan harici disklerde ve bilgisayarlarda arşivlenecektir.

Verileri saklarken ve analiz ederken cevaplarınız ve isminiz hiçbir şekilde eşleştirilmeyecektir. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar ileride bilimsel amaçlı olarak rapor edilebilir veya yayımlanabilir; fakat bu raporlarda veya yayınlarda katılımcıların kimlikleri gizli tutulacaktır.

Sorularınız için

Bu çalışma Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji bölümü üyesi Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu danışmanlığında Sosyal Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Ezgi Taşyürek tarafından yürütülmektedir. Sorularınız için ezgi.tasyurek@metu.edu.tr adresinden bize ulaşabilirsiniz.

Onam Beyanı: Yukarıdaki tüm bilgileri okudum ve aklımdaki tüm sorulara cevap buldum. Çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

.

K. APPROVAL OF THE METU HUMAN SUBJECTS ETHICS COMMITTEE

UYGULAMALI ETİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
APPLIED ETHICS RESEARCH CENTER

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

DUMLUPINAR BULVARI 06800
ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
ueam@metu.edu.tr
www.ueam.metu.edu.tr

Sayı: 28620816 /

20 MAYIS 2022

Konu : Değerlendirme Sonucu

Gönderen: ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (İAEK)

İlgi : İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başvurusu

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz ULU

Danışmanlığını yürüttüğünüz Ezgi Taşyürek'in "Kolektif Duyguların Geçmişi Susturma ve Telafi Üzerindeki Rolü: Türkiye Örneği" başlıklı araştırması İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun görülmüş ve **0272-ODTUİAEK-2022** protokol numarası ile onaylanmıştır.

Saygılarımızla bilgilerinize sunarız.

Prof.Dr. Mine MISIRLISOY
İAEK Başkan

L. TÜRKÇE ÖZET/ TURKISH SUMMARY

Çatışma ve çatışma çözümü, gruplar arası ilişkiler literatüründe çalışılan önemli konulardır. Çatışma, genellikle toplumdaki farklı etnik köken, kültür veya dinden ortaya çıkan farklı grupların birbirlerine karşı hata yapması durumunda ortaya çıkar. İnsan haklarına yönelik baskıcı politikalar, işkence, savaş gibi çeşitli yöntemlerle birbirlerine zarar verebilmektedirler. Örneğin, Yahudilerin ve Filistinlilerin onlarca yıldır birbirlerine karşı suç işledikleri uzun süredir devam eden bir çatışma vardır (Wohl ve ark., 2006). İnsanlar, gerçekleştirdikleri eylemlerden dolayı suçlanmak, suçluluk ve utancı bastırmak için savunma mekanizması geliştirmek gibi çeşitli nedenlerle bu zararlı eylemler hakkında konuşmama eğilimindedir (Bar-Tal, 2007, 2013). Bu bağlamda çatışma çözümü, çatışmanın ve olumsuz etkilerinin hafifletilmesi veya bitirilmesi için bir uzlaşmaya varılması olarak tanımlanabilir.

Gruplar arası ilişkileri hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkileyen birkaç önemli faktör vardır. Geçmişte olanları susturmak bu faktörlerden biridir ve literatürde çeşitli şekillerde araştırılmıştır. Örneğin, Sharvit ve arkadaşları (2018) diğer gruplara yönelik geçmişteki hatalı davranışlarla ilgili doğru bilgileri saklama eğilimini “Self-Censorship Orientation” (Oto-Sansür Yönelimi, OSY) olarak kavramsallaştırmışlardır. OSY, grup üyelerinin kendi sosyal gruplarını korumak için gruplarına zarar verebilecek doğru bilgiler hakkında gönüllü olarak konuşmamaya karar verdikleri bireysel bir özelliktir. Bir başka çalışmada ise Kurtiş ve arkadaşları

(2018) grubun Türkiye'deki azınlıklara yönelik tarihini susturmak için devlet öncülüğünde bir politika olarak geçmişi susturmayı incelemiştir. Mevcut araştırmada geçmişi susturmak, grubun diğer gruplara karşı zararlı eylemlerini susturma eğilimi olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu eylemler, suç gündeme geldiğinde kişilere bir anlam ifade etmeyebilir, hatta zararla ilgili sorumluluk hissetmeyebilirler. Geçmişi susturmak, bir çatışmanın inatçı ve uzun süreli olmasına neden olan etkenlerden biridir. Ayrıca, dış grup üyelerine yönelik telafi konusunda istekli olmak, çatışma çözümü için bir öncelik olabilir ve bu, finansal, politik veya toplumsal iyileştirmeler yoluyla gerçekleşir. İnatçı çatışma, onlarca yıl süren ve başa çıkılması zor bir süreç olan uzun süreli bir çatışma olarak tanımlanmaktadır (Bar-Tal & Halperin, 2013). Anlaşmazlık ve çatışma, temel ve çatışan ideolojiler tarafından tetiklenir (çatışma ideolojisi; bkz. Bar-Tal, 2013).

Kolektif duygular, aynı toplumda yaşayan çok sayıda insanın aynı anda yaşadığı duygulardır (Stephan & Stephan, 2000). Buna karşılık, grup temelli duygular, belirli bir gruba aidiyet hissi nedeniyle hissedilir (Smith, 1993). Kolektif ve grup temelli duygular arasındaki fark, bireylerin bu duyguları gruba ait olmalarından dolayı deneyimleyip deneyimlememelerinden kaynaklanmaktadır. İlki, insanların bu duyguları birkaç farklı nedenden dolayı paylaşabilecekleri nispeten geniş bir kavramdır; ancak insanlar, başkalarıyla ortak kimlikleri nedeniyle bir deneyim durumunda grup temelli duygular hisseder (Bar-Tal ve ark., 2007; Goldenberg ve ark., 2016). İnsanlar iç grup ile özdeşleşmelerinden dolayı belirli bir duyguyu paylaşabilmektedir (Bar-Tal ve ark., 2007). Gruplar arası Duygular Kuramı'na göre, güçlü grup kimliğine sahip bireylerin, grupları ve grup üyeleri adına duyguları deneyimlemeleri muhtemeldir (Smith, 1993). Örneğin, grubun üyesi olan

bir kişiye yönelik kötü muamele, tüm grup üyelerini kızdırabilir; böylece grup temelli öfke oluşur (Halperin ve ark., 2011).

Kolektif duygular, özellikle çatışma bağlamlarında, gruplar arası ilişkilerde insanların tutum ve davranışlarını şekillendiren itici güçlerdir (Halperin & Pliskin, 2015; Maoz ve ark., 2002). Bar-Tal ve arkadaşları (2007), olumsuz bir duygusal ortamın toplumdaki olumsuz bir bağlam tarafından tetiklendiğini, bunun da artan olumsuz inançlara ve saldırgan davranışlara yol açtığını ileri sürmüşlerdir. Bu duygular korku, öfke, güvensizlik ve nefret olabilir ve çatışmayla birlikte toplumdaki olumsuz etkilerini besleyebilir. Örneğin, İsrail-Filistin bağlamında yapılan bir çalışmada, güçlü olumsuz duygulardan biri olan nefret, İsraillileri Filistinlilere yönelik askeri saldırılara destek vermeye yöneltmiştir (Halperin, 2011). Ayrıca, kolektif gurur, grupların bir çatışma durumunda birlik ve hareket halinde olmalarına hizmet etmiş ve grup içi kahramanlık, zafer, fedakarlık ve dayanıklılık ile ilişkilendirilmiştir (Bar-Tal & Halperin, 2011). Bar-Tal (2013) bireylerin yalnızca çatışmayla başa çıkma mekanizmaları nedeniyle değil, aynı zamanda dış gruba karşı geçmişteki yanlış davranışlarla ilgili algılanan etik dışı davranışları nedeniyle de kendileriyle gurur duyduklarını söylemiştir. Örneğin, Filistinliler, İsrail saldırılarına karşı başarılı direnç ve başa çıkma mekanizmalarıyla gurur duyduklarını ifade ederken, İsrailliler işgal altındaki topraklarda Filistinlilere karşı yaptıklarından gurur duymuşlardır (Bar-Tal, 2013).

Duygular, barış ve çatışma çözümü için psikolojik bir engel olabileceğinden (Bar-Tal & Halperin, 2011), kolektif duyguların geçmişi susturma ve telafi niyetleri üzerindeki rolünü araştırmak, gruplar arası çatışma literatürü için hayati önem taşımaktadır. Çatışmanın duygusal bileşenlerini anlamak, çatışma çözümünde

yardımcı olabilir. Bu duygular, toplumdaki uzun süreli çatışmaların etkilerinin üstesinden gelmek için yararlı stratejiler yaratmada bir rehber olabilir. Sosyal ve politik psikologlar, siyaset bilimciler ve politikacılar, çatışma çözümüne yönelik psikolojik müdahaleler ve bu duyguların olumsuz taraflarını en aza indirgemek için siyasi stratejiler gibi çatışmaya karşı hareket etmek için gruplar arası çatışmalarda kolektif duyguların rollerinden de yararlanabilirler. Örneğin, Türkiye bağlamında, Türklerin Kürtlere karşı neden öfke duyduklarını kolektif düzeyde anlamak, siyasi partilerin Türklerin Kürtlere yönelik öfkesini azaltacak politika ve stratejilere odaklanmasına ve böylece diyalog ve müzakerelere açık bir atmosfer yaratmasına yardımcı olabilir.

Her toplum, tarihsel ve finansal koşullar gibi farklı nedenlere bağlı olarak kendine özgü kolektif duygulara sahiptir (Bar-Tal vd., 2007). Türkiye bağlamını incelemek, grup içi yanlış davranışlarla ilgili kolektif duyguların rolünü incelemek için verimli bir yol olacaktır. Bugüne kadar Türkiye bağlamında kolektif duygular konusunda sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Örneğin Türkiye'deki Türkler, Kürtler ve Ermeniler arasında yapılan bir çalışmada, dış grubu yüksek düzeyde hor gören Türkler, Kürtleri affetmeye daha az isteklidirler (İslambay, 2019). Başka bir çalışmada kolektif suçluluk ile iki tür grup kimliği, grup bağlılığı ve yüceltme, arasındaki ilişki, Türklerin geçmişte gayrimüslim vatandaşlara yönelik bir hatası olan 6-7 Eylül Olayları üzerinden değerlendirilmiştir (Özkan, 2014). Bulgular, kolektif suçluluğun grubun yüceltilmesiyle negatif bir ilişki içinde olduğunu, ancak gruba bağlanma ile anlamlı bir ilişkisinin olmadığını göstermiştir. Aynı çalışma, 6-7 Eylül Olayları'nı tarafsız, mağdur ve fail olmak üzere üç farklı bakış açısıyla sunarak mesajı hangi perspektiften verdiğine bağlı olarak kolektif suçluluğun değişip

değişmediğini araştırmıştır. Ancak bakış açısı türüne bağlı olarak katılımcıların kolektif suçluluk düzeyinde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Başka bir araştırmada da Türk hükümetinin Alevilere karşı geçmişte yaptığı bir suç olan Dersim Katliamı ile ilgili kolektif suçluluk ve utanç araştırılmıştır ve bu duyguların, dış gruba verilen zararı telafi etme istekliliği ve telafi girişimlerinin başarılı bir şekilde sonuçlanacağı beklentisi ile pozitif olarak ilişkili olduğu bulunmuştur (Say, 2019). Bu çalışmada ise Türklerin, geçmişte Kürtlere karşı işledikleri bir suçla (Uludere Katliamı) karşı karşıya kaldıklarında kendilerini suçlu hissetmesi beklenmektedir. Ayrıca bazı Kürtlerin özerklik ve hatta yönetecekleri bağımsız bir toprak sahibi olma istedikleri de bir olgudur (Sarıgil ve Karakoç, 2016). Türkler, Türk topraklarında Kürtlerin bağımsızlık istemeye nasıl cüret edeceklerini sorguladıkları için onlara öfke duymaları beklenmektedir. Bu görüş, Türkler tarafından ayrıca "vatan bölünecek" endişesine yol açması beklenmektedir. Genel olarak, öfke, kaygı ve suçluluğun Türkiye bağlamında geçmişi susturma ve telafi niyetlerini yordaması beklenmektedir.

Kolektif öfke, çatışma durumlarında dış grupların haksız davranışlarının bir sonucu olarak yaşanan baskın ve güçlü bir duygudur (Bar-Tal, 2007). Bireyler, kendi gruplarının yanlışları düzeltebileceğine inanır. Bu durum, bu bireylerin kendilerini, o grubun hatalarını düzeltmeleri gereken dış gruptan üstün olarak algılayabileceklerini ima eder. İç grubun, dış gruba karşı zayıf bir şekilde artan öfkeden ziyade güçlü olarak değerlendirilmesi ve öfkenin, dış gruba yönelik eylem niyeti ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Mackie ve ark., 2000). Kolektif öfke, dış gruba zarar vermeyi amaçlayan aşırı saldırganlık ve askeri saldırılara verilen destekle pozitif ilişkilidir (Halperin ve ark., 2011). Öfke, gelecekteki askeri saldırıların çatışmaya karşı daha az

riskli bir eylem olarak algılanmasını (Lerner & Keltner, 2001) ve bu saldırıların daha başarılı sonuçlarının beklenmesini teşvik eder (Huddy ve ark., 2007). ABD'deki 11 Eylül saldırısının ardından, bu saldırıya tepki olarak yükselen öfke, insanların Irak'ta ve diğer yerlerde Amerikan askeri saldırılarını desteklemeye daha istekli olduklarını göstermiştir (Cheung-Blunden & Blunden, 2008; Lerner ve ark., 2003). İsrail-Filistin bağlamında yürütülen deneysel bir çalışma, barış görüşmelerinden önce öfkenin tetiklenmesinin, nefret düzeyi düşük olanlar arasında Filistinlilerle uzlaşmaya yönelik desteğin artmasına ve nefret düzeyi yüksek olanların ise uzlaşmaya desteğinin azalmasına yol açtığını göstermiştir (Halperin ve ark., 2011). Manzi ve Gonzales (2007), kolektif öfke yaşayan politik sağcı bireylerin, politik solculara yönelik telafi niyetinin daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Kolektif endişe, grubun gelecekteki varlığına yönelik endişeyi yansıtan bir duygudur (Wohl ve ark., 2009, 2010). Grupların varlığına yönelik bir tehdit durumunda onları korumaya yönelik tutum ve davranışları teşvik eder. Wohl ve arkadaşları (2010), Yahudi örgütlerine destek ve Yahudilerle evlenme gibi grup içi güçlendirme eylemlerine ilgi duyma arzusunun, Yahudilerin kolektif endişe deneyiminden dolayı ortaya çıktığını savunmuştur. Kolektif endişe, rakip bir grup belirli bir sosyal gruba karşı büyük bir tehlike oluşturduğunda yaşanır (Dupuis ve ark., 2015). Örneğin, İran'ın nükleer gücü İsrail'in varlığına Yahudiler arasında belirgin hale getirildiğinde (Halperin ve ark., 2013), katılımcılar arasında kolektif endişe en yüksek düzeyde hissedilmiştir. Başka bir araştırmada katılımcılar, Yahudilerin İsrail'in işgal edildiğine ve tüm Yahudilerin Araplar tarafından öldürüldüğüne inandıklarında, Filistin devletine olan desteklerinin ezici bir şekilde azaldığını ortaya koymuştur (Gordon & Arian, 2001). Başka bir araştırmaya göre,

Fransız Kanadalılar, kültürlerinin gelecekte İngiliz Kanada kültüründen ayırt edilemeyebileceğini algıladıklarında, kolektif endişe hissetmiştir (Wohl ve ark., 2011). Bu durumda, Türkiye'nin birliğine gelebilecek zararlardan dolayı Türk halkının ortak bir endişe duyması mümkün müdür? Nitel bir araştırma, Türkiye'deki Kürtler, Türkler ve Araplar gibi farklı gruplardan insanların Kürt-Türk çatışmasını nasıl algıladığını incelemiştir (Uluğ & Cohrs, 2016). Bulgular ışığında ortaya çıkan beş görüşten biri, çatışmanın arkasındaki nedenin mali sorunlar, terörizm ve dış güçlerin birleşimine dayandığını tartışmıştır. Yani Türkiye'nin güneydoğusunda Türk hükümet güçleri ile PKK (Kürdistan İşçi Partisi) arasında ortaya çıkan terör yoluyla Türk birliği, dış güçlerin tehdidi altındadır. Bu bakış açısını benimseyenler, Kürtlerin Türkiye'yi bölmeye niyetli olduklarına inanmıştır. Bir yandan da bazı Kürtlerin Türk topraklarında özerklik veya bağımsız toprak sahibi olmak istedikleri bilinmektedir (Sarıgil & Karakoç, 2016). Türkiye'nin güneydoğusunda bir Kürt özerkliği durumunda, Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü hakkında Türk halkının ortak endişesi ortaya çıkabilir. Bu durum bazı Türklere bunun ülkenin sonu olduğunu düşündürebilir.

Kolektif suçluluk, bireyler kendi gruplarının dış gruplara karşı geçmişte yaptıkları yanlışlardan dolayı suçluluk hissettiklerinde ortaya çıkan grup temelli bir duygudur (Doosje ark., 1998). Özür dileme, dış gruplara karşı daha az önyargılı tutumlar ve olumlu gruplar arası ilişkiler, kolektif suçluluk duygusunun potansiyel olumlu sonuçlarıdır (Wohl ve ark., 2006). Telafi ile anlamlı ve pozitif bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur (Manzi & González, 2007). Çok sayıda araştırma, kolektif düzeyde suçu paylaşan bireylerin diğer gruba karşı verilen zararı onarmak için motive olduklarını göstermiştir (Branscombe ve ark., 2004; Brown ve ark., 2008;

Doosje ve ark., 1998; Iyer ve ark., 2003; Manzi & González, 2007). Ayrıca, daha güçlü grup içi özdeşleşmeye sahip kişilerin, daha zayıf özdeşleşenlere göre daha az kolektif suçluluk hissettikleri bulunmuştur (Miron ve ark., 2010; Sullivan ve ark., 2013). Bu durum toplumdaki grup içi itibar ve hiyerarşinin dikkate alınmasından kaynaklanabilmektedir. Daha yüksek grup içi özdeşleşme, bireylerin daha az suçluluk hissetmelerini ve dolayısıyla grup içi yanlışlar için daha az sorumluluk duymalarını sağlar. Türkiye'nin en büyük dini azınlık grubu olan Alevilere karşı Türklerin kolektif suçluluklarının Alevilere karşı geçmişte işlenmiş bir hata olarak görülen Dersim Olayı'ndaki rolünü değerlendirmek için ilgi çekici bir araştırma yapılmıştır (Say, 2019). Kolektif suçluluk düzeyi yüksek olan bireyler, daha az kolektif suçluluk düzeyine sahip bireylere kıyasla, grup içi üyeleri tarafından verilen zararı onarmaya daha istekliydiler. Benzer şekilde bir çalışmada Sırplardan 1992-1995 yılları arasında Bosna'da Müslümanlara verilen zararı düşündüklerinde ne hissettiklerini belirtmeleri istenmiş ve bunu telafi etme istekleri araştırılmıştır (Brown & Cehajic, 2007). Bulgular, kolektif suçluluk duygusu arttıkça zararı telafi etme eğiliminin arttığını göstermiştir.

İsrail-Filistin çatışması literatürde büyük ölçüde çalışılsa da bazen "Türk-Kürt çatışması", "Kürt Sorunu" veya "Kürt sorunu" olarak adlandırılan Türkiye'deki Kürt sorunu, gruplar arası çatışma literatüründe inatçı çatışmalardan biridir. Ağırlıklı olarak Türkiye'nin güneydoğusunda yaşayan etnik bir grup olarak Kürtler, Türkiye'deki en büyük azınlık grubudur. Türkiye'nin Kürt sorunu, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana çeşitli biçimlerde devam etmiştir (Bağcı & Çelebi, 2017; Deniz, 2020; İçduygu ve ark., 1999; Park, 2016; Romano & Gürses, 2014). Cumhuriyetin ilk yıllarında birçok ayaklanma girişimi yaşanmış ve bu da

yıllar içinde asimilasyonist politikalara ve Kürtlere yönelik insan hakları ihlallerine yol açmıştır (Saatçı, 2002; Yeğen, 2006).

1970'lerin sonlarında PKK'nin (Kürt İşçi Partisi, *Partiya Karkerên Kurdistanê*) kurulmasıyla mesele yeni bir boyut kazanmıştır. Türkiye'nin güneydoğusunda Kürtlerin haklarını ve özerkliğini savunmak amacıyla kurulan PKK ile Türkiye Cumhuriyeti arasında yaklaşık kırk yıldır silahlı çatışma yaşanmaktadır. İslam yanlısı Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından yönetilen Türk hükümetinin 2014 yılında başlattığı barış sürecindeki başarısız girişimine rağmen Türkler ve Kürtler arasındaki sorunun çözümü başarılı olamamaktadır. Uzun bir iniş ve çıkış döneminden sonra, Kürt sorunu artık kamuoyunda eskisine göre daha yüksek sesle konuşulmaktadır. Bununla birlikte, çatışmanın çözülmesi konusunda bir fikir birliği yoktur ve bu nedenle geçmiş ve geçmişte Kürtlere yönelik yanlışların susturulması devam etmektedir.

Önceki araştırmalar, kolektif duyguların rolünü gruplar arası bağlamda çalışmıştır. Ancak bu konu Türkler ve Kürtler arasında yaklaşık elli yıldır uzun süredir devam eden bir gruplar arası çatışmanın yaşandığı Türkiye'de henüz çalışılmamıştır. Bu çalışma, kolektif duyguların, öfke, endişe ve suçluluğun, Türklerin Kürtlere yönelik geçmişi susturma ve telafi niyetlerindeki rolünü değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bunu yapmak için, Türkiye'de tartışmalı olay olan Uludere Katliamı, geçmişte gerçekleştirilen bir suçun hatırlatıcısı olarak kullanılmıştır. Katliam üzerine gerçeklere dayanan ve tarafsız bir dille yazılan metnin okunmasının ardından, katılımcılardan, Kürtlere karşı geçmişi susturma ve telafi niyetini ölçen maddeleri derecelendirmenin yanı sıra belirli duyguları ne ölçüde

hissettiklerini paylaşmaları istenecektir. Oto-Sansür Yönelimi (OSY) ve Türklükle özdeşim ölçekleri ise yordayıcı değişkenler olarak çalışmaya eklenmiştir. Araştırmanın hipotezleri şunlardır:

Hipotez 1: Kolektif öfke ve endişe, geçmişi susturmayı olumlu yönde yordayacaktır.

Hipotez 2: Kolektif suçluluk, Türklerin Kürtlere karşı telafi niyetlerini olumlu yönde yordayacaktır.

Hipotez 3: OSY ve Türklükle özdeşim, suskunlukları olumlu yönde yordayacak ve kolektif öfke, endişe ve suçluluk ilişkiye aracılık edecek.

Hipotez 4: OSY ve Türklükle özdeşim, telafi niyetlerini olumsuz yönde yordayacak ve kolektif öfke, endişe ve suçluluk ilişkiye aracılık edecek.

Bu amaçlarla çevrimiçi bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın linki Facebook, Twitter, Ekşi Sözlük, Instagram, WhatsApp ve ODTÜ SONA sisteminde paylaşılmıştır. Toplam süre yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür. Çalışma, katılımcılara "Türkiye'de Gruplararası İlişkiler" başlığı altında tanıtılmıştır. Çalışma demografik form, kolektif öfke, endişe ve suçluluk ölçekleri, geçmişi susturma ve telafi niyetleri ölçekleri ve Oto-Sansür Yönelimi ve Türklükle özdeşim ölçekleri olmak üzere bir dizi anketten oluşmuştur. Geçmişte Kürtlere karşı yapılan hata hatırlatıcısı olarak ise Uludere Katliamı'nı konu alan objektif ve olaya dayalı bir metin kullanılmıştır. Bu metin ise demografik bilgileri isteyen giriş bölümünden hemen sonra verilmiştir. Demografik bilgi olarak katılımcılara kendilerini Türk olarak tanımlayıp tanımlamadıkları sorulmuştur. Kendilerini Türk olarak tanımlamayan katılımcılar için çalışma sonlanırken kendini Türk olarak tanımlayanlara Uludere Katliamı metni yansıtılmıştır.

Katılımcılar metni okuduktan sonra yukarıda bahsedilen ölçekleri 7'li Likert ölçeğine göre yanıtlamaları istenmiştir (1: kesinlikle katılmıyorum, 7: kesinlikle katılıyorum). Sadece OSY ölçeğinde 6'lı Likert ölçeği kullanılmıştır (1: kesinlikle katılmıyorum, 6: kesinlikle katılıyorum). Katılımcıların kolektif duygularını ölçmek için öfke, endişe ve suçluluk ölçekleri kullanılmıştır. Katılımcıların kolektif öfkesini ölçmek için Wohl ve meslektaşlarının çalışmasından (2010) Türkiye bağlamına üç madde uyarlanmıştır. Bu ölçeğin Cronbach's alfa skoru .95'tir. Beş madde, katılımcıların toplu endişe düzeyini ölçmek için Türkiye bağlamına uyarlanmıştır (Wohl & Branscombe, 2009). Bu ölçeğin Cronbach's alfa skorları sırasıyla .85'tir. Üç maddeli kolektif suçluluk ölçeği katılımcıların endişe düzeylerini ölçmek için kullanılmıştır (Branscombe, 2004; Solak ve ark., 2017). Bu ölçeğin Cronbach's alfa skoru .70'tir. Geçmişi susturmayı ölçmek için bu tezin yazarı tarafından 6 maddelik bir ölçek hazırlanırken katılımcıların Kürtlere yönelik telafi niyetleri, Bosna-Sırp bağlamında yürütülen bir araştırmadan Türkiye bağlamına uyarlanmış beş madde ile ölçülmüştür (Brown & Cehajic, 2007). Bu ölçeklerin Cronbach's alfa skorları sırasıyla .90 ve .92'dir. Katılımcıların bilgiyi ortaya çıkarma veya örtme eğilimlerini ölçmek için Sharvit ve arkadaşlarının (2018) hazırladığı ve 2 alt boyutu olan Oto-Sansür Yönelimi ölçeği kullanılmıştır. Açığa vurma ve oto-sansür alt boyutlarının Cronbach's alfa skorları sırasıyla .85 ve .81'dir. Son olarak katılımcıların iç-grup kimliğiyle (Türklükle) özdeşleşmeleri, Türklükle Özdeşleşme Envanteri'nin grup seviyesinde bireysel yatırım alt ölçeği kullanılarak ölçülmüştür (Balaban, 2013; Leach ve arkadaşları, 2008). Cronbach's alfa skoru .93'tür.

Araştırmaya katılma kriterleri 18 yaşından büyük olmak ve kendilerini Türk olarak tanımlamaktır. Toplam 418 katılımcı ankete başlamıştır; ancak, bu

katılımcıların hepsi anket sorularının tamamını doldurmamıştır. Çalışmada en az bir ölçek dolduran 265 katılımcı vardır. Kendilerini Türk olarak tanımlamayan (N=46) katılımcı da analizlerden çıkarılmıştır.

Nihai örneklem, 126 kadın (%50.4), 122 erkek (%48.8) ve 2 cinsiyetini açıklamayan toplam 250 katılımcıdan oluşmuştur. Katılımcıların yaşları 18 ile 64 arasındadır. En yüksek yaş kategorisi %39,6 ile 18-24 yaş grubu iken, tüm örneklemin %36.4'ü 25-34 yaş arasındadır.

Üniversite, master veya doktoradan mezun olduğunu belirtenlerin oranı %66,8'dir (N=167). Katılımcıların 81'i (%32,4) lise mezunu olduğunu belirtirken, küçük bir kısmı (%0,8) en yüksek derecelerinin ilkokul/ortaokul olduğunu bildirmiştir. 247 katılımcının ifadesine göre katılımcıların siyasi yönelimi 4.27 skor ile sola yakındır (0-hiç, 11-oldukça fazla). Katılımcıların kendilerini ne kadar muhafazakâr ve dindar tanımladıklarına dair sorular için ortalama skorlar 3.61 ve 3.90'dır (0-hiç, 11-oldukça fazla). Son olarak, katılımcıların siyasi görüşlerine yönelik soruya verdikleri cevap için ortalama skor 4.27'dir (0-sol görüş, 5-merkez, 11-sağ görüş).

Katılımcıların %40,6'sı (101) kendilerini "Sünni Müslüman" olarak tanımlarken, sadece 17 katılımcı (%6,8) dinini "Alevi" olarak belirtmiştir. 31 katılımcı (%12,4) "Deist" olduğunu belirtirken, beşte biri (N=51) kendini "Ateist" olarak tanımlamıştır. Kendini "Agnostik" olarak tanımlayanların oranı %9,2'dir (N=23). Kalan (%2.8) ise dini Hristiyan (N=4) ve Yahudi (N=3) olarak belirtmiştir. Dini inancını diğer olarak belirten on dokuz katılımcı çeşitli cevaplar vermiştir (dini yok, maneviyat, belirli bir din yok, herhangi bir dine bağlılık yok).

Analizlerin sonuçlarına göre geçmişi susturmak ve telafi niyetleri arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Geçmişi susturmak, OSY'nin açığa çıkarma boyutu ile

negatif, otosansür ile pozitif yönde ilintili bulunmuştur. Telafi niyetlerinin açığa çıkarma ile olumlu yönde güçlü bir özdeşleşmeyle, ancak otosansür ile negatif yönde güçlü bir özdeşleşmeyle ilintili bulunmuştur. Türklükle özdeşim, telafi niyetleriyle olumsuz bir yönde ilintiliyken, otosansürle olumlu bir yönde ilintili bulunmuştur. Regresyon analizinin sonuçlarına göre Türklükle özdeşimin geçmişi susturmayı yordamadığı anlaşılmıştır. Öte yandan, OSY'nin açığa çıkarma alt boyutu, geçmişi susturmayı olumsuz yönde anlamlı bir şekilde yordarken otosansür geçmişi susturmayı olumlu yönde anlamlı olarak yordamıştır. Ayrıca kolektif öfke, geçmişi susturmayı anlamlı bir şekilde yordarken kolektif endişenin geçmişi susturmayı yordamadığı anlaşılmıştır. Kolektif suçluluk ise geçmişi susturmayı yordamamıştır.

Bulgular kolektif öfkenin geçmişi susturmayı olumlu bir şekilde yordadığını ortaya çıkarmıştır. Yani katılımcılar öfke hissettiklerinde geçmişteki yanlışları susturmuşlardır. İnsanlar gruplarını ve kendilerini herhangi bir olumsuz yaptırım ve değerlendirmeden koruma eğiliminde olduklarından, katılımcılar grubun geçmişteki kötü davranışlarının bir hatırlatıcısı ile karşı karşıya kaldıklarında öfke deneyimlemeleri beklenir (Tajfel, 1981). Uludere Katliamı'nı, grubun geçmişte yaptığı bir hata olarak hatırlatmak, grubu koruma eğilimine yol açabileceği gibi, geçmişte yapılan yanlışların da susturulmasına neden olabilir. Başka bir pencereden bakıldığında ise Türk katılımcılar Kürtlere hali hazırda kızgındı ve geçmişte yapılan yanlışları hatırlatmak onların öfke seviyelerini daha da tetiklemiş olabilir. Gelecek araştırmalar, grubun geçmişteki hatalı davranışlarının hatırlatılmasından önce ve sonra kolektif öfke ölçümleri almalı ve böylece iki ölçüm arasındaki farkı karşılaştırmalıdırlar. Bunu yaparken, iç grubun geçmişteki hatalı davranışlarının hatırlatılmasından doğan kolektif öfke tam olarak anlaşılabilecektir. Buna ek olarak,

bu çalışmanın hipotezlerinden biri de kolektif endişenin geçmişi susturmayı yordamasıydı; ancak, bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Olası sebeplerden biri kolektif endişe maddeleri ile ilgilidir. Kolektif endişe maddeleri Türkiye'deki tüm azınlıklara yönelik sorulurken kolektif öfke ve suçluluğu ölçen maddeler sadece Kürtlere yönelik sorulmuştur. Kolektif duygu maddelerinden sonra katılımcılara Türkiye'de azınlık kullanılan bazı maddelerde akıllarına kimin geldiği sorulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu Kürtlerin yanı sıra Suriyeliler, Pakistanlılar, Ermeniler ve Rumlar gibi farklı gruplardan bahsetmiştir. Türkiye son yıllarda düzensiz göçün hedefi haline gelirken bunların büyük çoğunluğu geçici koruma altındaki 3,7 milyon Suriyeli ve 320000'den fazla yasal göçmen uluslararası koruma statüsüne sahiptir (UNHCR, 2022). Türkler, Kürtler yerine Suriyeli, Pakistanlı veya diğer sığınmacıları veya farklı ülkelerden gelen yasadışı göçmenleri kendi topraklarına tehdit olarak algılayabilmektedir. Türklerin tehdit algıları Kürtlerden Türkiye'de yaşayan ve nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan bu gruplara kaymış olabilir. Bu durum, Türklere iç grup üyelerinin geçmişte Kürtlere karşı yaptıkları yanlışları hatırlattıktan sonra, kolektif endişenin geçmişi susturmayı yordamamasına neden olmuş olabilir. Gelecekteki çalışmalar, duyguları ölçerken tutarlı olmalı ve duyguların hedefini eşit ayarlamalıdır.

Kolektif suçluluk, telafi niyetlerini güçlü bir şekilde yordamıştır. Bu bulgu, kolektif suçluluk ve telafi ilişkilerini inceleyen literatürle tutarlıdır (Branscombe ve diğerleri, 2004; Brown ve ark., 2008; Doosje ve ark., 1998; Manzi ve González, 2007). Örneğin Türkiye bağlamında yürütülen çalışmada, Dersim Katliamı üzerinden Türk katılımcıların Alevilere yönelik kolektif suçluluklarının telafi niyetlerindeki rolü araştırılmıştır (Say, 2019). Bulgular, iç grup üyelerinin geçmişte Alevilere

yönelik gerçekleştirilen Dersim Katliamı hatırlatıldığında, Türklükle özdeşimi düşük olan katılımcılar, özdeşimi yüksek olanlara göre kolektif düzeyde kendilerini daha fazla suçlu hissetmeye ve bu hatayı telafi etmeye daha istekli olduklarını ortaya koymuştur.

Ayrıca, bu çalışmanın ikinci bölümü, OSY faktörlerinin ve Türk kimliğinin kolektif öfke, endişe ve suçluluk yoluyla geçmişi susturmayı ve telafi niyetlerini yordayıp yordamadığını araştırmaktır. Sonuçlar, Türk kimliği ile geçmişi susturma arasındaki ilişkiye kolektif öfkenin aracılık ettiğini göstermiştir. Daha açık bir ifade ile, Türklükle özdeşimi yüksek olan bireyler öfkeli hissetme eğilimindeydiler ve bu da geçmişin daha fazla susturulmasına neden olmuştur. Ancak, kolektif kaygı ve suçluluk bu ilişkilere aracılık etmemiştir. Bu çalışmada kullanılan ölçümler ilişkiye aracılık etmeye uygun olmayabilir.

OSY alt boyutları, kolektif öfke, endişe ve suçluluk yoluyla geçmişi susturmayı yordamamıştır. Olası nedenlerden biri, bu çalışmada OSY faktörlerinin bu duyguları doğrudan yansıtmayabileceğidir. Bu anlamsız ilişki aynı zamanda bu çalışmanın bu duyguları ölçme şekliyle de alakalı olabilir. Katılımcılar duygu ve düşüncelerini mevcut ölçümlerle belirtmeyebilirler. Örtülü modellere dayanan farklı araştırma desenleri, bu ilişkiyi ortaya çıkarmak için kullanılmalıdır.

Ek olarak, OSY faktörlerinin ve Türklükle özdeşimin kolektif öfke, endişe ve suçluluk yoluyla telafi niyetlerini yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Türk kimliği ile telafi niyetleri arasındaki ilişkide kolektif öfkenin aracı rolü bulunmuştur (Hipotez 4 kısmen desteklenmiştir). Başka bir deyişle, Türklükle özdeşimi yüksek olan katılımcılar öfke duyma eğilimindeydiler ve bu da Kürtlere yönelik daha az telafi niyetine yol açmıştır. Kolektif öfke ayrıca dışa vurma ve telafi niyetleri arasındaki

ilişkiye aracılık etmiştir. Uludere Katliamı'nı ile ilgili süreçleri dışa vurmaya eğilimli olanların öfke hissetme olasılığı daha düşüktür ve bu da daha büyük telafi niyetlerine yol açmıştır. Kolektif kaygı ve suçluluk bu ilişkilere aracılık etmemiştir.

Bu tez, Türklerin Kürtlere yönelik kolektif duygular, geçmişi susturma ve onarım niyetleri konularını değerlendiren ilk tezdir. Uludere Katliamı, grubun geçmişte yaptığı bir hata olarak kullanılmıştır. Kolektif duygular, gruplar arası çatışma literatüründe incelenen yeni konulardır. Her toplumun kendine özgü kolektif duygu deneyimine sahip olduğu bilinirken (Bar-Tal ve diğerleri, 2007), Türk-Kürt çatışmasında kolektif duyguların rolünü araştırmak, çatışma ve çatışma çözümü için yeni ve verimli bir çalışma alanıdır. Bunu yapmak için, çatışmanın altında yatan mekanizma genelleştirilmiş bir şekilde anlaşılabilir. Bu nedenle, çatışma çözümü farklı çatışma bağlamlarında daha ulaşılabilirdir. Geçmişi susturmak ve telafi niyetleri, gruplar arası çatışma için önemli kavramlardır. Duygular, bireylerin davranışlarını ve tutumlarını kişisel ve kolektif düzeyde şekillendirebilen güçlü itici güçler olduğundan (Halperin & Pliskin, 2015; Maoz ve ark., 2002), geçmişi susturmada kolektif öfkenin rolünü değerlendirmek, çatışma sürecini anlamamıza yardımcı olabilir.

Öfkenin kökenini değerlendirmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır ve böylece çatışmaları çözmek için anlamlı sonuçlar çıkarmak mümkün olabilir. Gelecek araştırmalar aşağılama, umut ve korku gibi diğer duyguları Türkiye bağlamında araştırmalıdır. Kolektif duyguların çatışmadaki rolünü ayrıntılı bir şekilde araştırmak daha anlamlı olacaktır. Ayrıca, grubun geçmişteki kabahatleri için telafi niyetleri, kolektif suçluluk tarafından yordanmıştır. Bu, özür dileme ve telafinin somut bir

şekilde yapılması gibi sonraki adımlar için önemlidir; böylece, çatışma çözümü mümkün olabilir.

Mevcut çalışmanın kendinden önceki çalışmalar gibi çeşitli sınırlamaları vardır. İlk olarak, araştırma çevrimiçi olarak ve gönüllü örneklemeye dayalı olarak yapıldığından, örneklemin çoğu üniversite mezunudur. Bu da bulguların tüm Türklere genelleme konusunda sınırlı kalmasına neden olmuştur. İkincisi, bu çalışma korelasyoneldir ve nedensel ilişkiler bulunamamıştır; bu nedenle, gelecekteki çalışmalar nedensel ilişkinin mümkün olabileceği deneysel çalışmalar tasarlamalıdır. Bu tasarımlar, Türk ve Kürt halkı arasındaki gerçek etkileşimlere dayandırılmalı ve böylece daha güçlü sonuçlara varılabilecek davranışsal ölçümler yapılmalıdır.

M. THESIS PERMISSION FORM / TEZ İZİN FORMU

(Please fill out this form on computer. Double click on the boxes to fill them)

ENSTİTÜ / INSTITUTE

Fen Bilimleri Enstitüsü / Graduate School of Natural and Applied Sciences ☐

Sosyal Bilimler Enstitüsü / Graduate School of Social Sciences ☒

Uygulamalı Matematik Enstitüsü / Graduate School of Applied Mathematics ☐

Enformatik Enstitüsü / Graduate School of Informatics ☐

Deniz Bilimleri Enstitüsü / Graduate School of Marine Sciences ☐

YAZARIN / AUTHOR

Soyadı / Surname : TAŞYÜREK
Adı / Name : EZGİ
Bölümü / Department : Psikoloji / Psychology

TEZİN ADI / TITLE OF THE THESIS (**İngilizce** / English): The Role of Collective Emotions in Silencing the Past or Reparation Intentions of Turks Toward Kurds in Türkiye / Türkiye'de Türklerin Kürtlere Karşı Kolektif Duygularının Geçmişi Susturma veya Telafi Niyetleri Üzerindeki Rolü

TEZİN TÜRÜ / DEGREE: **Yüksek Lisans** / Master ☒ **Doktora** / PhD ☐

1. **Tezin tamamı dünya çapında erişime açılacaktır. /** Release the entire work immediately for access worldwide. ☒
2. **Tez iki yıl süreyle erişime kapalı olacaktır.** / Secure the entire work for patent and/or proprietary purposes for a period of **two years. *** ☐
3. **Tez altı ay süreyle erişime kapalı olacaktır.** / Secure the entire work for period of **six months**. ***** ☐

***** *Enstitü Yönetim Kurulu kararının basılı kopyası tezle birlikte kütüphaneye teslim edilecektir. / A copy of the decision of the Institute Administrative Committee will be delivered to the library together with the printed thesis.*

Yazarın imzası / Signature ..... **Tarih** / Date .....
(Kütüphaneye teslim ettiğiniz tarih. Elle doldurulacaktır.)
(Library submission date. Please fill out by hand.)

Tezin son sayfasıdır. / This is the last page of the thesis/dissertation.